Leidschendam-Voorburg

Wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk

2023 - 2032

Blauwgroen Advies

C!TE

COLOFON

Titel rapport:
Wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk 2023 - 2032

Auteur:
Blauw Groen Advies en Buro CITE B.V. i.s.m. de gemeente Leidschendam-Voorburg

Datum:
23 januari 2023

Aantal pagina's:
65

Vrijgave:

Versie	Datum	Opgesteld door	Besproken met
1.0	26-08-2022	J. Blom m.m.v. R. Voogt	College
2.0	16-11-2022	J. Blom m.m.v. R. Voogt	R. Priem & N. Wielink
3.0	01-12-2022	J. Blom m.m.v. R. Voogt	College
4.0	23-01-2023	J. Blom m.m.v. R. Voogt	R. Priem & N. Wielink

Versie 4.0 is op 16 januari 2023 vastgesteld door het College van burgemeester en wethouders. Het resultaat van de bewonersavonden (28 september / 5 oktober 2022), van de bespreking met de brede projectgroep (ketenpartners) en van de behandeling door het college op 16 januari 2023 is verwerkt.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 7

1.1 Aanleiding 7

1.2 Achtergrond 7

1.3 Doel en doelgroep 8

1.4 Leeswijzer 8

2 Resultaten Evaluatie huidige situatie 10

2.1 Aanpak van de evaluatie 10

2.1.1 Inventarisatie en schouw 10

2.1.2 Raadpleging bewoners 10

2.1.3 Overige gegevensbronnen 11

2.2 Resultaten inventarisatie, wijkschouw en bewonersraadpleging 11

2.2.1 Algemeen 11

2.2.2 Bomen 12

2.2.3 Beplanting 13

2.3 Wijkatlas 14

2.3.1 Sociale opbouw 14

2.4 Ruimtelijke opbouw 16

3 Toekomstbeeld openbaar groen De HEuvel/Amstelwijk 20

3.1 Beleid 20

3.1.1 Inleiding 20

3.1.2 Groenstructuurplan (2010) en uitvoeringsprogramma (2012) 21

3.1.3 Structuurvisie ‘Ruimte voor wensen 2040’ (2012) 22

3.1.4 Ruimtelijke visie De Heuvel Leidschendam 23

3.1.5 Groenstrategie in ontwikkeling – De Heuvel Leidschendam 24

3.1.6 Bomennota (vastgesteld 2012, geactualiseerd 2017) 25

3.1.7 Beheerkwaliteitsplan (2017) 25

3.1.8 Speelruimteplan (2016) 26

3.1.9 Water- en rioleringsplan (2021) 26

3.1.10 Klimaatadaptatie 27

3.1.11 Handboek Beheer Openbare Ruimte 27

3.1.12 Versterkingsprogramma Leidschendam-noord 27

3.2 Projectenkaart 28

3.3 Energietransitie 28
3.4 Doelen groenbeheer 29
3.5 Streefbeelden 29
3.5.1 Beschrijving streefbeelden beheergroepen 29
3.5.2 Specifieke streefbeelden 32
4 Maatregelen en kansen 37
4.1 Inleiding 37
4.2 Onderbouwing onderhoudsmaatregelen 37
4.2.1 Openbaar groen – algemeen 37
4.2.2 Bomen 38
4.2.3 Natuurlijk groen 38
4.2.4 Siergroen 39
4.3 Toelichting maatregelen 40
4.4 Onderhoudsmaatregelen groen in De Heuvel/Amstelwijk 40
4.4.1 Inleiding 40
4.4.2 Opwaarderen groenvoorziening woonhoven De Heuvel 41
4.4.3 Herstel wortelopdruk 42
4.4.4 Herstel beplanting langs gevels 42
4.4.5 Burgemeester Caen van Necklaan 43
4.4.6 Schout van Eijklaan en Burgemeester Banninglaan 44
4.4.7 De Heuvel, woonhof West 45
4.4.8 De Heuvel, woonhof Zuid 45
4.4.9 Burgemeester Sweenslaan, winkelgebied 46
4.4.10 Amstelhof 47
4.4.11 Fluitpolderplein 48
4.4.12 Veurs Lyceum 49
4.4.13 Burgemeester Roeringlaan 49
4.4.14 Samenvatting onderhoudsmaatregelen 50
5 Financiële consequenties 52
5.1 Inleiding 52
5.2 Jaarlijkse onderhoudskosten bestaande situatie 52
5.3 Balans onderhoudskosten gewenste situatie 53
5.4 Investeringskosten per beheergroep 53
5.4.1 Investeringskosten voor nader te bepalen maatregelen 53

5.4.2 Investeringskosten voor locatiespecifieke onderhoudsmaatregelen 55

6 Bronnen 57

7 Begrippenlijst 58

BIJLAGE 1: Uitgangspunten voor nader te bepalen aanpassingen in De Heuvel 61

BIJLAGE 2 Beheer openbaar groen De Heuvel/Amstelwijk - overzichtstekeningen 62

BIJLAGE 3 Groenfuncties – overzichtstekening 64

BIJLAGE 4 Maatregelenkaart – overzichtstekening 65

Samenvatting

De gemeente Leidschendam-Voorburg stelt voor elke wijk een wijkgroenbeheerplan op. In deze beheerplannen wordt het benodigde groot onderhoud en vervangingsonderhoud voor bomen en beplantingen in de wijk voor de middellange termijn beschreven (10 jaar). Het hoofddoel van het voorliggende beheerplan is te komen tot een breed gedragen en bruikbare toekomstvisie voor het groen in de wijk De Heuvel/Amstelwijk. Het plan wordt voornamelijk gebruikt door de afdeling Stadsbeheer. Het cluster Uitvoering weet door middel van dit plan, welk type groen waar gewenst is, hoe het onderhouden dient te worden en welk budget hiervoor nodig is. Het cluster Beheer kan hiermee een planning opstellen om de eenmalige maatregelen uit te voeren. Het plan dient als communicatiemiddel met bewoners van de wijk en met het bestuur van de gemeente.

Het gemeentelijk beleid is kaderstellend voor dit beheerplan. De adviezen wat betreft de bomen worden integraal uit de Bomennota overgenomen, hiermee wordt rekening gehouden in de eenmalige maatregelen. Bij de beschrijving van de streefbeelden en het uitvoeren van de eenmalige maatregelen zijn de eisen uit het “Handboek Beheer Openbare Ruimte” de norm.
Naar aanleiding van een inspectie, een wijkschouw en een bewonersraadpleging zijn wensen en maatregelen voor het groen in De Heuvel/Amstelwijk naar voren gekomen. De meeste onderhoudsmaatregelen zijn vastgesteld. Voor een aantal maatregelen geldt dat deze na vaststelling van het wijkgroenbeheerplan zullen worden bepaald, in samenspraak met belanghebbenden. Het betreft de volgende punten:

- Opwaarderen groenvoorzieningen woonhoven De Heuvel (petitie buurtpark De Dobbe, bewonersparticipatie)
- Herstel wortelopdruk (Burgemeester Caen van Necklaan en de Burgemeester Van Velthuijsenlaan, afstemming met project onderhoud bestrating)
- Herstel beplanting langs gevels (Burgemeester Velthuijsenlaan en Burgemeester Duyvendijklaan, Burgemeester Caen van Necklaan)

De resultaten zijn, mits van toepassing op en inpasbaar in het doel van het rapport, meegenomen in de uitwerking van het plan. Deze maatregelen zijn zichtbaar in de maatregelenkaart (bijlage 4) en opgenomen in de financiële consequenties (hoofdstuk 5). De maatregelen aan bomen en beplanting zijn voornamelijk nodig omdat deze aan het einde van hun levensduur zijn gekomen of niet meer aansluiten op het gewenste beeld of inrichting en vanuit de opgave om te vergroenen.

Voor het realiseren van het opwaarderen van de groenvoorzieningen in de woonhoven De Heuvel, het herstel van wortelopdruk in de Burgemeester Caen van Necklaan/Burgemeester Velthuijsenlaan en het herstel van beplanting langs gevels in de Burgemeester Velthuijsenlaan, Burgemeester Duyvendijklaan en Burgmeester Caen van Necklaan is indicatief € 396.000 geraamd. Effecten op de jaarlijkse onderhoudskosten zijn nog niet bepaald.
De uitvoering van de locatiespecifieke maatregelen voor groot onderhoud en vervanging van groenvoorzieningen in De Heuvel/Amstelwijk is voor de planperiode 2023 – 2032 geraamd op € 398.000 exclusief btw (afgerond). Na uitvoering van deze maatregelen stijgen de jaarlijkse onderhoudskosten met € 3.940. De totaal jaarlijkse onderhoudskosten komen daarmee op € 169.000 exclusief btw (afgerond).

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

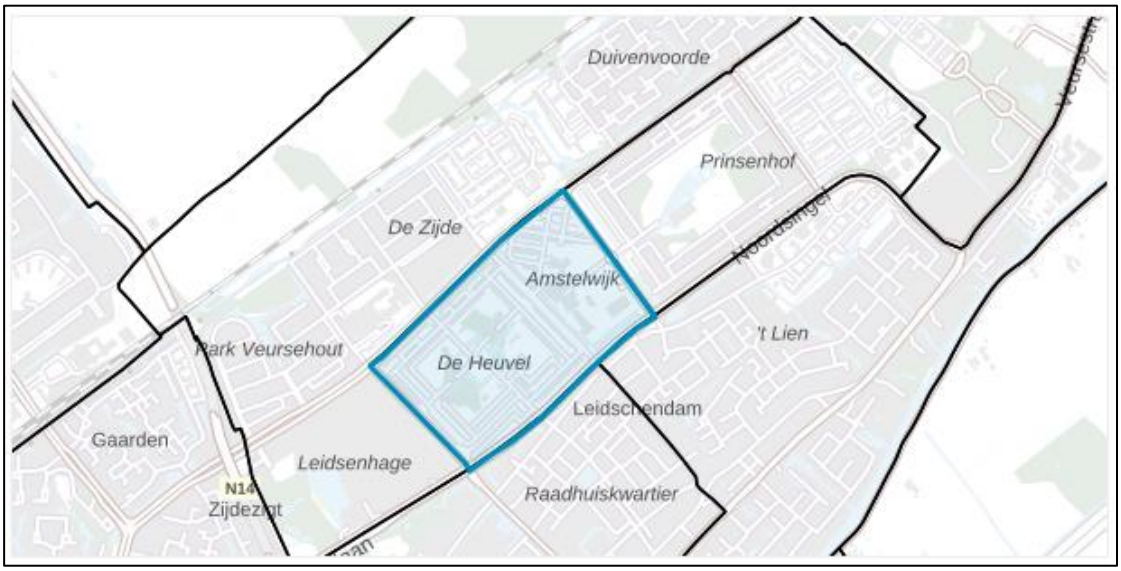
De gemeente Leidschendam-Voorburg is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De gemeente streeft daarbij naar een veilige en aantrekkelijke buitenruimte die een positieve bijdrage levert aan de leefbaarheid voor de inwoners van de gemeente.

Om invulling te kunnen geven aan het door de gemeenteraad vastgestelde beleid voor de openbare ruimte stelt de gemeente onder andere wijkgroenbeheerplannen voor de kernen en de wijken op. In deze beheerplannen wordt het benodigde groot onderhoud en vervangingsonderhoud voor bomen en beplanting in de wijk voor de middellange termijn beschreven[1]. Elke tien jaar worden de wijkgroenbeheerplannen geactualiseerd, waarbij de actuele kwaliteit van de bomen en beplanting in beeld wordt gebracht en wordt getoetst aan de visie van de gemeente op de openbare ruimte, het actuele beleid, het coalitieakkoord en de wensen van de inwoners van de kern of wijk.

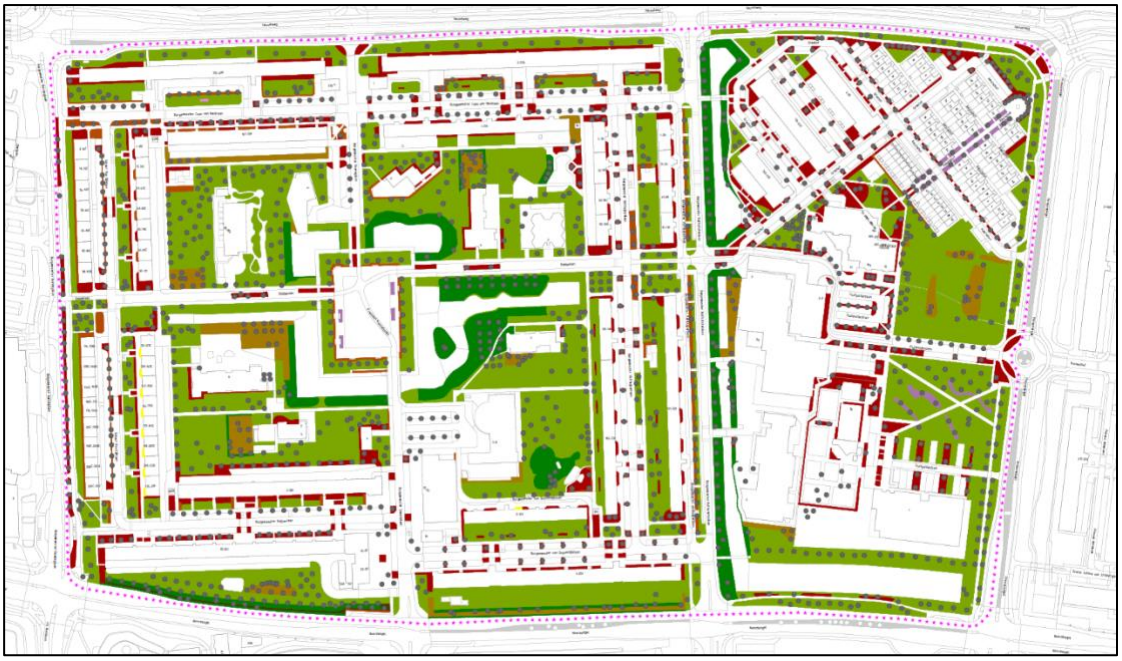
Samen met de adviesbureaus Blauw Groen Advies en Buro CITE B.V. heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg het voorliggende wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk voor de periode 2023 – 2032 opgesteld.

1.2 Achtergrond

Het wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk is geschreven voor groot onderhoud en vervangingsonderhoud (renovatie) voor de bomen en beplanting die in eigendom zijn bij de gemeente Leidschendam-Voorburg. Deze groenvoorzieningen bevinden zich uitsluitend in de openbare ruimte.

[1] De staat van het onderhoud (kwaliteitsniveau) maakt geen onderdeel uit van groenbeheerplannen

1.3 Doel en doelgroep

Dit groenbeheerplan is geschreven om een breed gedragen en realistische toekomstvisie op het groenbeheer voor de wijk De Heuvel/Amstelwijk voor de periode 2023 tot en met 2032 te presenteren. Het wijkgroenbeheerplan geeft een concrete vertaling van het gemeentelijke beleidskader op kern- en wijkniveau naar het uit te voeren groot onderhoud en vervangingsonderhoud.

Het plan wordt met name gebruikt door de afdeling Stadsbeheer. Het cluster Uitvoering weet door middel van dit plan, welk type groen waar gewenst is, welk groot onderhoud en vervangingsonderhoud in de komende 10 jaar uitgevoerd moet worden, welk budget hiervoor nodig is en op welke planning van een andere discipline aangesloten kan worden. Het cluster Beheer kan hiermee een planning opstellen om het groot onderhoud en vervangingsonderhoud uit te voeren. Bij de planning van de werkzaamheden zal rekening gehouden worden met de ontwikkelingen van enkele flats en met de werkzaamheden die nodig zijn als de wijk van het gas af gaat.

Het plan dient tevens als communicatiemiddel tussen gemeente en de bewoners en het bestuur van de gemeente. Zij krijgen hiermee zicht op hoe het openbaar groen nu is opgebouwd, hoe het groot onderhoud en vervangingsonderhoud verzorgd gaat worden en wat er in de komende 10 jaar gaat veranderen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de huidige situatie in De Heuvel/Amstelwijk en van het openbaar groen in brede zin geëvalueerd. De huidige staat van de bomen en beplanting is in beeld gebracht door het uitvoeren van een inventarisatie en wijkschouw. Ook is beschreven hoe de bewoners zijn betrokken bij het groenbeheerplan. Dit is gedaan aan de hand van de resultaten van een bewonersraadpleging en de Wijkatlas.

In hoofdstuk 3 is het toekomstbeeld van het groen beschreven, gebaseerd op het beleidskader en de streefbeelden van de gemeente.

De renovatie- en beheermaatregelen zijn beschreven in hoofdstuk 4. Deze zijn bepaald door het gewenste toekomstbeeld te vergelijken met de resultaten van de evaluatie.

De kosten die dit met zich meebrengt en de wijze waarop deze zich verhouden tot het budget is in hoofdstuk 5 toegelicht.

2 RESULTATEN EVALUATIE HUIDIGE SITUATIE

2.1 Aanpak van de evaluatie

2.1.1 Inventarisatie en schouw

Het openbaar groen in De Heuvel/Amstelwijk is in het voorjaar van 2022 beoordeeld door Blauw Groen Advies, een onafhankelijke groenspecialist. De specialist heeft gecontroleerd of de groenvlakken en beheertypen, zoals deze in het gemeentelijke beheersysteem zijn opgenomen, overeen komen met de situatie buiten. Hij heeft ook de kwaliteit van bomen en beplantingen bepaald, waarbij het criterium was of de beplantingen en bomen in de komende vijf jaren voor renovatie in aanmerking komen.

Tijdens een daarop volgende wijkschouw hebben de groenspecialist en de wijkvoorman van de gemeente de resultaten van de inventarisatie en de wensen vanuit de gemeente besproken.

De resultaten van de inventarisatie en de wijkschouw zijn met de gemeente besproken en vervolgens in het groenbeheerplan verwerkt.

2.1.2 Raadpleging bewoners

‘Verbinden, vertrouwen, vooruitgang’ luidt de titel van het coalitieakkoord 2022-2026. Inwoners staan daarin centraal, de gemeente wil meer in de wijken en dichtbij de mensen zijn. De gemeente staat open voor signalen uit de samenleving en juicht initiatieven toe. Ze gaat met wijkbewoners in gesprek en wil samen met de bewoners zorgen voor veilige en aantrekkelijke, klimaatbestendige wijken.

In februari 2022 is de gemeente samen met Blauw Groen Advies en Buro CITE gestart met de voorbereidingen voor het wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk. Inwoners van de wijk zijn in april 2022 door de gemeente per brief uitgenodigd om deel te nemen aan een inloopavond waar zij wensen en aandachtspunten met betrekking tot het groenbeheer in de wijk kenbaar konden maken. Ook zijn zij geïnformeerd over een online projectpagina voor het wijkgroenbeheerplan op ‘ingesprekmetlv.nl’, waar eveneens wensen en aandachtspunten konden worden achtergelaten.

De inloopavond heeft op 12 mei 2022 plaatsgevonden. Online konden wensen en aandachtspunten tot en met 31 mei 2022 doorgegeven worden. Er zijn ruim 80 wensen en aandachtspunten door bewoners ingebracht. Alle bevindingen en wensen zijn geanalyseerd waarna een beoordeling heeft plaatsgevonden. Hierbij is onder andere bepaald of de wensen en aandachtspunten binnen de scope van het plan passen. Het resultaat hiervan is besproken met vertegenwoordigers van de gemeentelijke programma’s ‘Sterk voor Noord’ en ‘Sport en Welzijn, met woningstichtingen Vidomes en Wooninvest en met Stichting Welzijn Oud en Jong (Woej) waarna een en ander in het voorliggende plan is verwerkt. Deze ketenpartners investeren samen met de gemeente in het verbeteren van de sociale en fysieke leefomgeving in Leidschendam-noord.

Bewoners hebben op 28 september en 5 oktober 2022 de mogelijkheid gekregen om tijdens een tweede inloopavond te reageren op het concept wijkgroenbeheerplan, dat via de website van de gemeente in te zien was. Alle bewoners van de wijk zijn via ‘ingesprekmetlv’ projectwebsite geïnformeerd over het wijkgroenbeheerplan voor De Heuvel/Amstelwijk. Bij het definitieve beheerplan wordt een ‘vraag- en antwoordlijst’ gepubliceerd, naar aanleiding van vragen die over het plan zijn gesteld.

2.1.3 Overige gegevensbronnen

Naast de specifiek voor dit wijkgroenbeheerplan uitgevoerde werkzaamheden die in de voorgaande paragrafen zijn beschreven, is ten behoeve van de evaluatie van de huidige situatie ook gebruik gemaakt van gegevens uit de Wijkatlas van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

De Wijkatlas bevat o.a. de resultaten van bewonersenquêtes met betrekking tot de beleving van het woonklimaat die elke 2-3 jaar door de gemeente worden gehouden, maar ook demografische en sociaal-economische gegevens over de kernen en wijken. Demografische ontwikkelingen zijn relevant voor het groenbeheerplan, omdat een plan voor de komende 10 jaar wordt gemaakt.

Tot slot is ook aandacht besteed aan de ruimtelijke opbouw van De Heuvel/Amstelwijk. De ruimtelijke opbouw van met name De Heuvel vormt een belangrijke randvoorwaarde voor het wijkgroenbeheerplan, omdat De Heuvel een van de dertig wederopbouwgebieden van nationaal belang is die door de Rijksdienst voor het Cultreel Erfgoed zijn aangewezen. De Heuvel is een uniek voorbeeld van naoorlogse architectuur. Als aanpassingen in het openbaar groen nodig of gewenst zijn, dient zoveel mogelijk rekening gehouden te worden met de oorspronkelijke stedenbouwkundige structuur.

2.2 Resultaten inventarisatie, wijkschouw en bewonersraadpleging

2.2.1 Algemeen

In deze paragraaf zijn de resultaten van de inventarisatie, wijkschouw en de bewonersraadpleging samengevat. De resultaten zijn verdeeld over de groenfuncties die de gemeente onderscheidt: bomen, natuurlijk groen, recreatief groen en siergroen[2]. Per groenfunctie zijn de huidige situatie en knelpunten, wensen en aandachtspunten aangegeven[3]. Overzichtskaarten van het openbaar groen in De Heuvel/Amstelwijk, ingedeeld naar bomen en beplantingen en de wijze waarop onderhoud wordt uitgevoerd, zijn opgenomen als bijlage 2. Een overzichtskaart van de groenfuncties is opgenomen als bijlage 3.

De algemene conclusie is dat de kwaliteit van de bomen en beplanting in De Heuvel/Amstelwijk over het algemeen goed is, maar dat de groenbeleving in De Heuvel verbeterd kan worden. Dit geldt vooral voor de (openbare) binnenterreinen

[2] De gemeente heeft ‘Water’ ook als een groenfunctie benoemd. Binnen de kaders van dit wijkgroenbeheerplan speelt water echter geen rol.

[3] De aard van de maatregelen is in hoofdstuk 4 opgenomen, op basis van een toetsing van de mogelijke oplossingen aan o.a. het gemeentelijk beleid (hoofdstuk 3).

van de flats die gezamenlijk een viertal kwadranten vormen rondom het centrale plein: het Kennedyplein.

Een groep bewoners van De Heuvel heeft in dat kader voor het verbeteren van Buurtpark De Dobbe (één van de vier kwadranten) een petitie aangeboden aan de wethouder. Zij zien mogelijkheden om dat gebied te transformeren in een aantrekkelijk buurtpark met aandacht voor biodiversiteit en natuureducatie. Zij willen van het park een aantrekkelijke verblijfplek maken met een positief effect op de sociale cohesie in de wijk de Heuvel.

Omdat diverse bewoners voor de andere kwadranten ook wensen hebben geuit voor kleuriger, kruidenrijker groen, heeft de gemeente besloten om voor de binnenterreinen van de flats rondom het Kennedyplein middels een participatietraject een plan te maken dat – waar mogelijk – invulling moet geven aan de wensen die geuit zijn. Met de uitwerking van dit plan wordt gestart na vaststelling van het definitieve wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk door het College van burgemeester en wethouders. Deze vaststelling vindt eind 2022 plaats.

2.2.2 Bomen

Bijlage 3 bevat een overzichtskaart van de bomenstructuur in De Heuvel/Amstelwijk. Een deel van de bomen maakt onderdeel uit van de hoofdboomstructuur. Deze vormt het raamwerk van de groenstructuur in de gemeente en bestaat uit boombeplantingen langs belangrijke infrastructuren en het historisch lint Leidschendam-Voorburg. In de hoofdboomstructuur komt de gridvormige landschappelijke, stedenbouwkundige en verkeerskundige structuur tot uiting.

De bomen in de wijk die in een regelmatig plantverband zijn geplant en veelal van eenzelfde soort zijn, behoren tot de wijkboomstructuur. De bomen die niet in één van beide structuren staan behoren tot de ‘overige bomen’.

Bomen in de wijk vormen een grote meerwaarde. Ze dragen positief bij aan de leefbaarheid. Over het algemeen is geconcludeerd dat de bomen in de wijk in een goede gezondheid verkeren.

Opvallend is dat er relatief weinig diversiteit aanwezig is tussen de bomen in De Heuvel/Amstelwijk. Dit komt voort uit de periode waarin een groot deel van het huidige bomenareaal is geplant (De Heuvel jaren ‘60, Amstelwijk jaren ’80), een periode waarin er juist niet voor diversiteit werd gekozen. Met het oog op bijvoorbeeld soortenziektes is het wenselijk meer diversiteit aan te brengen, waar mogelijk.

De boomstructuren zijn duidelijk aanwezig en deze worden zelden onderbroken. Het overgrote deel van de bomen is in de bloei van hun leven en heeft daardoor nog een lang leven voor de boeg (meer dan 30 jaar). De inventarisatie en schouw hebben uitgewezen dat op basis van levensduur vrijwel geen maatregelen getroffen hoeven te worden. Groenbeheerders van de gemeente monitoren of er kansen zijn om het bomenbestand te verbeteren of uit te breiden. Kansen die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen, zijn benoemd in paragraaf 4.5.

Bijzondere aandacht verdienen de bomen in de Burgemeester Caen van Necklaan en Burgemeester Velthuijsenlaan. Boomwortels hebben de bestrating op diverse locaties beschadigd. Herstel wordt binnen de planperiode, maar buiten het wijkgroenbeheerplan om, uitgevoerd vanuit het programma Verhardingen.

2.2.3 Beplanting

Natuurlijk groen
Het natuurlijk groen bestaat uit inheemse soorten. Het beheer omvat het ontwikkelen en sturen van een inheemse plantengroei die spontaan is ontstaan of die aangeplant is. De biodiversiteit en ecologische waarde hiervan wordt gemeten aan de hand van de hoeveelheid soorten die hier voor komen. De beheertypen die vallen onder natuurlijk groen zijn: bosplantsoen, heesters extensief, bloemrijk grasland en ruigte (grasland dat 1x per twee jaar wordt gemaaid).

Natuurlijk groen komt in De Heuvel/Amstelwijk in geringe mate voor. Tijdens de inventarisatie en schouw is voor enkele plantvakken geconstateerd dat ze het einde van de levensduur hebben bereikt. Over het algemeen geldt dat de ecologische waarde en biodiversiteit van natuurlijk groen onderbelicht is.

Vanuit de voor buurtpark De Dobbe ingediende petitie en de bewonersraadpleging blijkt dat er behoefte is om de beplanting in de binnenterreinen van de flats rondom het Kennedyplein middels een participatietraject op te waarderen. Bewoners wensen een aantrekkelijk buurtpark als verblijfplek met aandacht voor biodiversiteit en natuureducatie.

Recreatief groen
Recreatief groen kan zowel uit inheemse als uitheemse plantensoorten bestaan. Een voorbeeld van recreatief groen is een gazon dat als speelweide of voetbalveld dient. Recreatief groen moet vooral functioneel zijn. De volgende beheertypen kunnen

onder recreatief groen vallen: bosplantsoen, heesters intensief, heesters extensief, hagen, gazon en bloemrijk grasland.

In De Heuvel/Amstelwijk zijn de grote groenvakken die voornamelijk uit gras/gazon en heesters bestaan, geduid als recreatief groen. Dit groen is functioneel ingericht, het draagt bij aan de groenbeleving in de wijk maar kent ook recreatief medegebruik. Het recreatief groen is over het algemeen in goede staat. Het aandeel van dit groen in verhouding tot sier- en natuurlijk groen is vrij groot, het is wenselijk om meer balans in de groenfuncties te brengen.

Siergroen
Het siergroen bestaat meestal uit uitheemse soorten. De spontane ontwikkeling van inheemse plantensoorten is hier ongewenst. Daarom vormt het tegengaan van deze plantengroei een belangrijk onderdeel van het onderhoud. Het siergroen bevindt zich voornamelijk in en langs de woonstraten en bestaat uit gazons, hagen, intensief onderhouden heesters en vaste planten.

Op een aantal locaties waar gazons voorkomen (bijvoorbeeld langs de Burgemeester Caen van Necklaan, de Burgemeester Banninglaan en in de woonhoven rondom het Kennedyplein) is geconstateerd dat delen van de gazons het einde van hun levensduur hebben bereikt of dermate beschadigd zijn door werkzaamheden dat onderhoudsmaatregelen nodig zijn. Aan de Amstelhof (Amstelwijk) bij huisnummer 46 is geconstateerd dat een intensief onderhouden heestervak het einde van zijn levensduur heeft bereikt.

Bewoners hebben verzocht om bij de basisschool De Margriet een haag te planten en om de gevelbeplanting langs flats van de Burgemeester Velthuijsenlaan en de Burgemeester van Duyvendijklaan, die beschadigd geraakt is tijdens een gevelrenovatie van de flats, te herstellen. Voor de hagen langs Schout van Eijklaan is aangegeven dat de diverse doorsteekjes die gebruikt worden door bewoners en bezoekers om naar de entrees van de flatgebouwen te lopen, vaak geblokkeerd worden door geparkeerde auto’s. Verder hebben bewoners gemeld dat de plantbakken bij de winkels langs de Burgemeester Sweenslaan vanwege hun robuuste vormgeving overlast opleveren voor het verkeer (schade aan auto’s). In Amstelhof (Amstelwijk) is door bewoners verzocht om een versteend pleintje te vergroenen en om aan gazons wat meer kleur toe te voegen.

2.3 Wijkatlas

2.3.1 Sociale opbouw

In De Heuvel/Amstelwijk woonden in 2021 in totaal 3.133 mensen, dit is een groei van 3% ten opzichte van het inwoneraantal van 2011 (3.040 inwoners). Dit beeld wijkt af van de gemiddelde bevolkingsgroei in Leidschendam-Voorburg, die over dezelfde periode 6% bedroeg. De gemiddelde leeftijd in de wijk is 42 jaar en dat was 10 jaar geleden ook zo. Dit wijkt enigszins af van de ontwikkeling in de gemeente Leidschendam-Voorburg als geheel, waar de gemiddelde leeftijd is gestegen van 43 jaar naar 44 jaar.

Wanneer een vergelijking wordt getrokken tussen 2011 en 2021 wat betreft het aandeel inwoners per leeftijdsgroep is het opvallend dat aandeel inwoners van 24-54 jaar aanzienlijk groter is dan gemiddeld in de gemeente. Verder is er sprake van vergrijzing in De Heuvel/Amstelwijk, maar deze houdt gelijke tred met de ontwikkeling die gemiddeld gaande is in de gemeente.

	2011		2021	
	Wijk 6 De Heuvel / Amstelwijk	Leidschendam-Voorburg Gemeente totaal	Wijk 6 De Heuvel / Amstelwijk	Leidschendam-Voorburg Gemeente totaal
Bevolking totaal [aantal]	3.040	72.063	3.133	76.427
Gemiddelde leeftijd bewoners [ja...	42	43	42	44
Inwoners 0-23 jaar, in % [%]	24	25	23	25
Inwoners 24-54 jaar, in % [%]	44	41	43	38
Inwoners 55 jaar en ouder, in % [%]	32	35	34	37

De inwoners in De Heuvel/Amstelwijk waren in 2021 verdeeld over 1.752 huishoudens. Van deze huishoudens is 14% een paar met kinderen, 19% een paar zonder kinderen, 54% alleenstaand en 12% eenoudergezin. Opvallend is dat in de wijk veel huishoudens alleenstaand zijn in vergelijking met het gemiddelde van 42% in de gemeente Leidschendam-Voorburg. Dat betekent dat er relatief weinig paren met en zonder kinderen in de wijk wonen (zie tabel 2).

	2011		2021	
	Wijk 6 De Heuvel / Amstelwijk	Leidschendam-Voorburg Gemeente totaal	Wijk 6 De Heuvel / Amstelwijk	Leidschendam-Voorburg Gemeente totaal
Huishoudens totaal [huishoudens]	1.756	34.739	1.752	36.654
Alleenstaanden, in % [%]	56	42	54	42
Paren zonder kinderen, in % [%]	20	28	19	26
Paren met kinderen, in % [%]	11	22	14	22
Eenoudergezinnen, in % [%]	12	7	12	9
Overige huishoudens, in % [%]	1	1	1	1

Wat betreft arbeidsparticipatie en gemiddeld besteedbaar inkomen scoort De Heuvel/Amstelwijk lager dan gemiddeld in Leidschendam-Voorburg. Het aandeel inwoners met werk tussen de 20-64 jaar is 72%; gemiddeld in de gemeente is dat

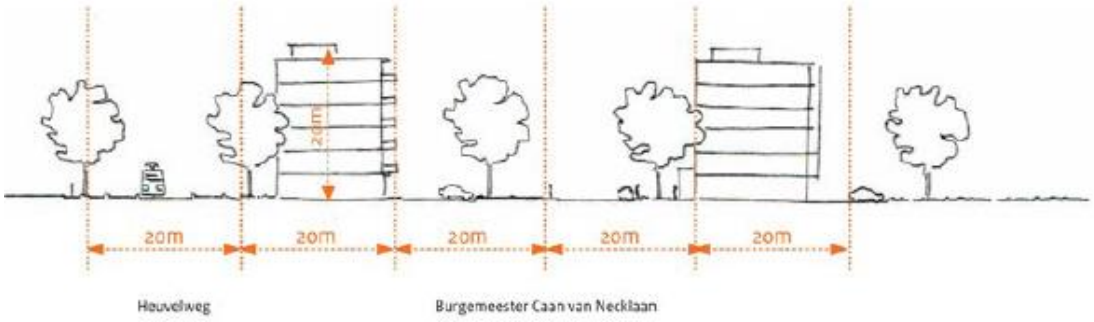
78%. Het gemiddeld besteedbaar inkomen in De Heuvel/Amstelwijk is met € 33.000 flink lager dan het gemiddelde in de gemeente (€ 50.100).

2.4 Ruimtelijke opbouw

De ruimtelijke opbouw van De Heuvel en Amstelwijk verschillen sterk van elkaar.

Het naoorlogse “De Heuvel” heeft een bijzondere opzet. Alle woningen zijn gegroepeerd in lange woongebouwen rondom een grote parkachtige ruimte met voorzieningen: een enorme woonhof. Dat maakt de wijk in één oogopslag herkenbaar als samenhangende, ruimtelijke eenheid, centraal gelegen binnen de grote naoorlogse uitbreiding van Leidschendam. De wijk is door het Rijk aangewezen als ‘Wederopbouwgebied van nationaal historisch belang’.

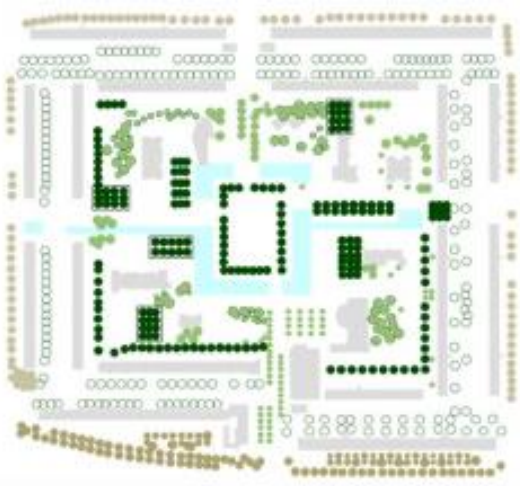
Het enorme woonhof is ‘klein’ gemaakt door het hanteren van ‘menselijke maten’: afmetingen van twintig, veertig en soms wel zestig meter, die in hoogte en breedte voortdurend terugkomen. Dit stramien zorgt voor prettige verhoudingen. Zo bestaat het stedenbouwkundig patroon van zowel De Heuvel als Prinsenhof uit een eenheden van twintig bij twintig meter. De lanen zijn veertig meter breed, net als het winkelplein bij de Burgemeester Sweenslaan. De meeste wooncomplexen zijn twintig meter hoog. Zelfs de hoogte [twintig meter] en de positie van de bomen volgen dit stramien; de bomen vormen een tussenmaat tussen de hogere flats en de lage paviljoens op het middenterrein. De ruimtelijke werking is door deze maatvoering en de zorgvuldige afstemming tussen randbebouwing, openbare ruimte en bijzondere bebouwing, van zeer hoge cultuurhistorische waarde. Op de kaart lijken de woonhoven weliswaar groot, maar op maaiveldniveau is het nooit overweldigend – de menselijke maat voert steeds de boventoon.

De hoofdgedachte bij het ruimtelijk streefbeeld is tweeledig. Aan de ene kant ruimte bieden voor nieuwe functies, eigentijds gebruik en hedendaagse inzichten in beheer. Aan de andere kant versterken en waar nodig herstellen van de cultuurhistorische waarden en ruimtelijke kwaliteiten. Beide doelstellingen zijn twee kanten van dezelfde medaille, het centraal stellen van het unieke karakter van De Heuvel. Het streefbeeld bouwt voort op de oorspronkelijke ruimtelijke principes van De Heuvel. Daarbij worden twee essentiële kenmerken hersteld. De ‘klare rechte hoek’ bij de (her)inrichting van de openbare ruimte en de ruimtelijke werking van de boomstructuur in de middenruimte.

Amstelwijk bevindt zich tussen de twee wederopbouwgebieden van nationaal historisch belang die de gemeente Leidschendam-Voorburg rijk is; naast De Heuvel heeft ook de wijk Prinsenhof deze status.

De buurt is aangelegd nadat De Heuvel en Prinsenhof gereed waren. De woonbebouwing concentreert zich in de noordelijke helft van Amstelwijk. Hier is in de jaren 80 een mix van hoog- en laagbouw gerealiseerd met haaks op elkaar aansluitende woonstraten voor bestemmingsverkeer. De straten hebben een relatief ruim profiel, doordat in de meeste straten haaks geparkeerd wordt. De meeste straten zijn voorzien van heesterbeplanting of vaste planten. Er is met name ter plaatse van de hoogbouw veel openbaar groen aanwezig, bestaande uit gazons met bomen en heesters. Het noordelijk gedeelte heeft een dorps karakter.

Het zuidelijk deel van Amstelwijk wordt gedomineerd door maatschappelijke functies. Twee scholen, een sporthal, een sportvereniging en zwembad De Fluit zijn in dit gedeelte ondergebracht. Deze functies zijn ormingd door een parkachtige groene zone.

3 TOEKOMSTBEELD OPENBAAR GROEN DE HEUVEL/AMSTELWIJK

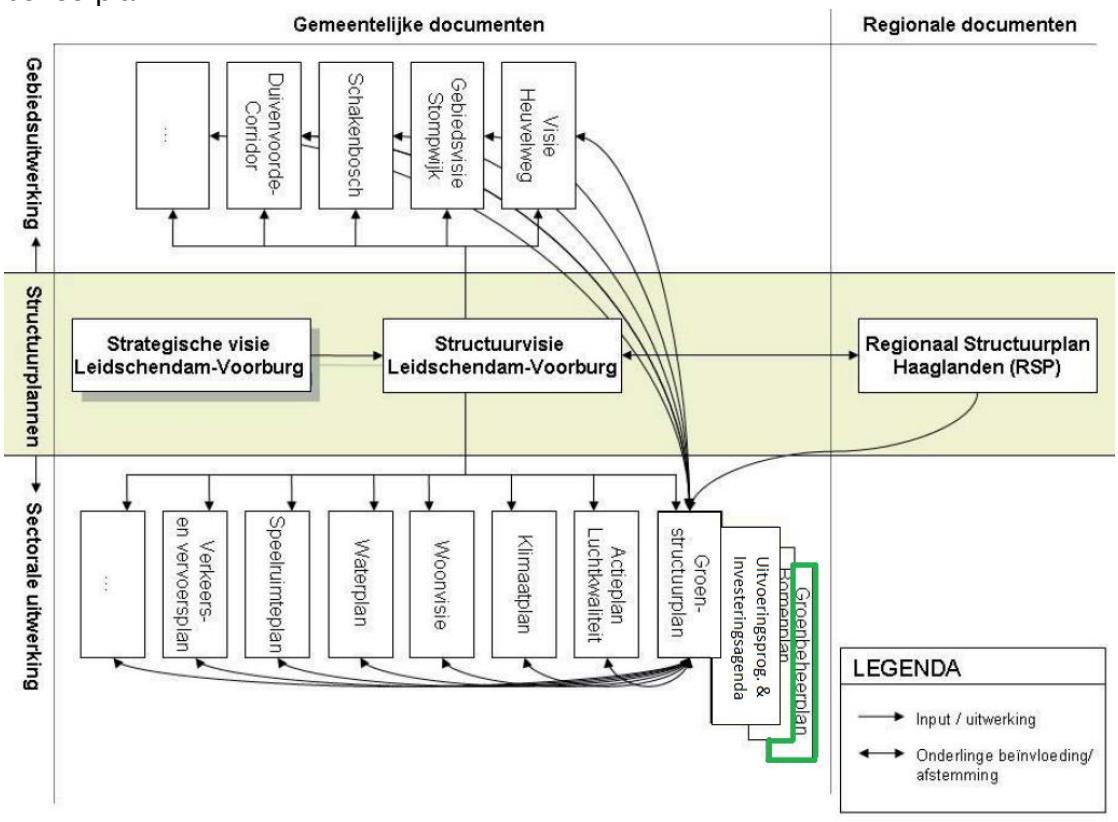
3.1 Beleid

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf bevat een overzicht van het kaderstellend beleid voor het wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk. Dit wordt gevormd door de volgende vastgestelde plannen:

- Groenstructuurplan “Buitengewoon Groen” (vastgesteld in 2010) en de uitwerking daarvan in het uitvoeringsprogramma (2012) en de investeringsagenda.
- Structuurvisie “Ruimte voor wensen” (vastgesteld in 2012).
- Ruimtelijke visie De Heuvel Leidschendam (10 november 2015)
- Groenstrategie in ontwikkeling – De Heuvel Leidschendam (15 december 2016)
- Bomennota deel 1 ‘Beleid’ en deel 2 ‘Beheer’ (vastgesteld in 2012, geactualiseerd 2017).
- Beheerkwaliteitsplan – Kwaliteitskaders voor beheer en onderhoud (2017)

Daarnaast vormen het Water- en rioleringsplan, het speelruimteplan, het Handboek Beheer Openbare Ruimte en het project ‘Sterk voor Noord’ (versterkingsprogramma Leidschendam-noord) richtinggevende kaders voor het wijkgroenbeheerplan. In de volgende paragrafen is per beleidsplan samengevat welke beleidskeuzes consequenties hebben, met andere woorden welke uitgangspunten gelden voor dit wijkgroenbeheerplan. In onderstaand figuur is weergegeven hoe de verschillende documenten zich verhouden ten opzichte van elkaar en in het bijzonder tot het beheerplan.

3.1.2 Groenstructuurplan (2010) en uitvoeringsprogramma (2012)

Gemeentebrede opgaven
De doelstelling vanuit het Groenstructuurplan voor het groen in Leidschendam-Voorburg is eenheid creëren binnen de wijken en meer variatie in het groen realiseren tussen de wijken. In het uitvoeringsprogramma wordt aangegeven wat de belangrijkste lijnen en groengebieden binnen de wijk zijn, waarbij per wijk ook het 'onderscheidende groenelement' wordt benoemd. Dit vormt vervolgens de basis voor de gecombineerde wijkgroenstructuurplannen en –beheerplannen.

Bij het opstellen van de wijkgroenbeheerplannen zijn de volgende opgaven geformuleerd:
- In de wijkgroenbeheerplannen moeten de wijkparken een duidelijke omschrijving krijgen met betrekking tot inrichting, doelgroep en functie, waardoor elk park een duidelijke eigen identiteit krijgt;
- Er moeten goede groene aansluitingen gemaakt worden op de aanliggende groene zones.

Om het groen in de gemeente te versterken wordt er vanuit het groenstructuurplan op drie niveaus ingezet:
- Groene zones: deze zorgen naast het huisvesten van groene stedelijke functies zoals sportvelden, parken, volkstuinen, kinderboerderijen e.d., ook voor aantrekkelijke routes vanuit het stedelijk gebied naar het buitengebied.
- Groene lijnen: de groene lijnen ondersteunen de stedelijk gritstructuur. Dit groen heeft een belangrijke belevingswaarde, omdat veel mensen in aanraking komen met dit groen (Noordsingel, Veursestraatweg, Oude Trambaan en Langs de Wedden).
- Groene wijken: de groene wijken zorgen voor een aantrekkelijke groene woonomgeving en dit groen geeft identiteit aan de wijk.

De algemene conclusie is dat de groene zones, lijnen, wijken en het uitvoeringsprogramma van het groenstructuurplan de leidraad vormen voor de invulling van het groen in het wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk. De opgave om de identiteit van wijkparken te verbeteren is in het kader van ruimtelijke visie en groenstrategie voor De Heuvel verder uitgewerkt.

Opgaven voor De Heuvel/Amstelwijk
De Heuvel/Amstelwijk hoort binnen het groenstructuurplan tot de zogenaamde 'groene wijken' van de gemeente. In de groene en met name suburbane wijken zijn de woningen als het ware los in het groen gestrooid. Het groen vormt een belangrijk onderdeel van de wijk. Er is geen doorlopend straatbeeld en er is nauwelijks hiërarchie in de tussenliggende groene ruimte. Dit zorgt enerzijds voor een zeer groen beeld, maar heeft ook oriëntatieproblemen en onduidelijke voor- en achterkantsituaties tot gevolg.

De Heuvel is in het groenstructuurplan benoemd als één van de waardevolle gebieden voor flora en fauna in de gemeente Leidschendam. De wijk maakt onderdeel uit van de 'Centrale Zone'. Dit gebied vormt één van de vier belangrijke

groene zones binnen de gemeente. De ambitie is dat het gebied één aantrekkelijk en ruimtelijk samenhangend groengebied wordt dat doorloopt tot in het buitengebied en waarbinnen de diverse functies door middel van een aantrekkelijke voet- en fietsroute met elkaar verbonden worden. Naast de vergroting van het ‘effect’ en ‘samenhang’ van het groen, doordat de verschillende losse gebieden beter met elkaar verbonden worden, draagt de Centrale Zone ook grotendeels bij aan de ‘variatie’ van het groen, doordat bij de Centrale Zone zowel qua functies als qua vormgeving en groenbeeld duidelijk verschillend is van de andere zones.

Ruimtelijke samenhang creëren tussen de verschillende groene stedelijke voorzieningen is een opgave vanuit het groenstructuurplan. Dat geldt ook voor het - waar mogelijk – door de diverse complexen heen leiden van de langzaamverkeersroute, waardoor een voor de recreant zeer aantrekkelijke en gevarieerde route ontstaat.

3.1.3 Structuurvisie ‘Ruimte voor wensen 2040’ (2012)

De doelstelling van de structuurvisie is om ervoor te zorgen dat de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2040 één van de meest aantrekkelijke ontmoetings- en vestigingsplaatsen in de Randstad is, waar goed opgeleide en internationaal georiënteerde kenniswerkers, huishoudens met kinderen met hoge en lage inkomens en vitale en minder vitale ouderen met veel plezier wonen.
Om dit te bewerkstelligen kijkt de structuurvisie naar drie pijlers:
- versterken van de groene woongemeente;
- verbeteren van economische kansen en voorzieningenstructuur;
- het beter benutten en verbeteren van bereikbaarheid.

Voor dit plan is de pijler “versterken van de groene woongemeente” van toepassing.

Voor het stedelijk gebied geldt de ambitie: “het behoud en de versterking van het groene karakter van de stad, het behoud en de versterking van de kwaliteit van de bestaande woonmilieus en het toevoegen van nieuwe woonmilieus”.
De ambitie “het behoud en de versterking van het groene karakter van de stad” is van toepassing op dit beheerplan. De gemeente heeft de ambitie om een groei van maximaal 5% van de bevolking te faciliteren en 80% van de bouwopgave binnenstedelijk te realiseren onder voorwaarde dat dit niet ten koste gaat van het groene karakter van de stad en de bestaande woonmilieus.

Deze pijler wordt ondersteund door een aantal stedelijke identiteitsdragers, waarvan het Historisch lint relevant is voor dit groenbeheerplan. Het Historisch lint bevat mooie, groene historische woonmilieus. De pijler wordt ook ondersteund door een identiteitsdrager van de Vlietzone: de Vlietoevers. De ambitie van de gemeente en de provincie is o.a. om de Vlietzone te ontwikkelen tot een robuust, toegankelijk en aantrekkelijk gebied voor groen, natuur, recreatie(sport).

De conclusie is dat in het wijkgroenbeheerplan de pijler “Versterken van de groene woongemeente” gevolgd moet worden.

3.1.4 Ruimtelijke visie De Heuvel Leidschendam

De Ruimtelijke visie De Heuvel is in 2015 opgesteld in opdracht van de gemeente Leidschendam-Voorburg. De Ruimtelijke visie is vastgelegd in een ruimtelijk streefbeeld, uitgewerkt in een plankaart met profielen en een thematische toelichting. Een belangrijk onderdeel van het streefbeeld zijn de ontwerpprincipes voor de openbare ruimte.

Het ruimtelijke streefbeeld voor De Heuvel zet in op het verbeteren van de groenstructuur. De groenaanleg is een zeer belangrijke identiteitsdrager voor de wijk. Daarbij zorgen de typische historische kenmerken voor de unieke sfeer in het gebied: het ‘vrije veld’, de coulissenwerking van bomen, bomengroepen en bosplantsoen, de ‘klare rechte hoek’.

Voor de groenstructuur is de visie voor De Heuvel als volgt samengevat:
- Versterken groene karakteristiek.
- Ruimte voor eigentijds gebruik en beheer.
- Duidelijk onderscheid tussen open (‘vrije veld’) en dicht (coulissenwerking bomen, bomengroepen en bosplantsoenen).
- Versterken publiek karakter ‘vrije veld’ door verbeteren toegankelijkheid en verblijfskwaliteit.
- Vergroten private gebruiksmogelijkheden met publiek karakter door erven te maken. Plaats bieden aan bewonersinitiatieven.
- Verbeteren overgangszones tussen gebouwen en binnenhof.
- Oorspronkelijke inrichtingsprincipes zijn leidend, terugbrengen ‘klare rechte hoek’.

Voor bomen, boomgroepen en bosplantsoenen gelden de volgende uitgangspunten:
- Beschermen en verbeteren oorspronkelijke waardevolle boomstructuur. Deze duurzaam en toekomstbestendig maken. Herstellen ruimtelijke werking bomen, boomgroepen en bosplantsoenen (coulissenwerking).
- Verbeteren en herstellen onderbeplanting bosplantsoenen.
- Versterken boomstructuur langs randen grote binnenhof bij woongebouwen.
- Zo nodig verplanten deel van recent geplante bomen uit de grote binnenhof, zodat er verschil blijft bestaan tussen dichte boomgroepen en open (gras)gebieden.
- Te verplanten bomen uit de binnenhof benutten voor het versterken van de groenstructuur langs de Noordsingel of elders in de gemeente. Bij de uitwerking rekening houden met de bezonning van de woongebouwen.
- Opstellen verjongingsschema structurerende bomen, boomgroepen, boomrijen en lanen.
- Opstellen verjongingsschema Kennedyplein.

In de afgelopen jaren is een groot deel van deze visie voor wat betreft bomen, boomgroepen en bosplantsoenen gerealiseerd.

In de visie zijn voor de Binnenhof de volgende uitgangspunten geformuleerd, in relatie tot het wijkgroenbeheerplan:
- Verbetering inpassing gebouwen en/of andere besloten plekken door erven of tuinen te maken en die rondom voorzien van uniforme erfgrenzen. Doorgaande, groenblijvende kraag met daarin opgaande beplanting, minimale breedte 2 meter, hoogte ca. 1 meter tot 1,5 meter, afhankelijk van de functie (privacy bieden, aan

het zicht onttrekken of juist tonen). Eventuele hekwerken moeten aan de binnenzijde van de kraag worden geplaatst en mogen niet hoger dan de beplanting zijn.
- Erven en tuinen hebben een eenvoudige, rechthoekige vorm. Erven liggen altijd voldoende 'los' in de grote binnenhof.
- Het 'vrije veld' moet voldoende maat houden. Paden tussen de erven hebben brede grasbermen.

Tot slot, in relatie tot openbaar groen zijn de volgende uitgangspunten benoemd voor de rand met woongebouwen:
- Verbetering inpassing tuinen bij woongebouwen door tuinen rondom te voorzien van uniforme erfgrenzen. Groenblijvende kraag met daarin opgaande beplanting, minimale breedte 2 meter, hoogte ca. 1 meter tot 1,5 meter, eventuele hekwerken moeten aan de binnenzijde van de beplanting.
- Parkeerstraten voorzien van boomstructuur, eventueel groene kragen.

3.1.5 Groenstrategie in ontwikkeling – De Heuvel Leidschendam

De Groenstrategie (december 2016) is het praktische vervolg op de Ruimtelijke Visie De Heuvel 2015. De groenstrategie is als volgt samengevat:

<u>Vervangingsprincipes rechthoekige bosjes en rijen</u>
- Versterken rechthoekige vorm
- Omvormen naar bomen in gras
- Bij uitval van meer dan 40%, groep geheel vervangen, gebruik van voorgekweekt plantmateriaal
- Versterken opbouw bosplantsoen
- Bomen bijplanten
- Rand versterken
- Houtrillen aanbrengen
- Individuele zorg bomen
- Vervanging gehele rij bij uitval van meer dan 40%.

Vervangingsprincipes boomweides en losse groepen
- Inboet bij uitval, vervangen door soort uit de lijst.

<u>Vervangingsprincipes lanen</u>
Hoofdsoort:
- Vervanging gehele rij bij uitval grote dan 40%
- Soort uit de lijst (zie document)

Nevensoort:
- Inboet bij uitval, soorten uit de lijst.

Boomgroepen:
- Verschil open-dicht versterken
- Boomgroepen versterken
- Losse bomen niet als solitair vervangen

Vervangingsprincipes randen
Hoofdsoort:
- Vervanging op termijn om en om door soort inboet
- Vervanging gehele rij bij uitval groter dan 40%
- Soort uit de lijst

Nevensoort:
- Inboet bij uitval, soorten uit de lijst.

In de Groenstrategie voor De Heuvel zijn kaarten opgenomen voor het streefbeeld en voor de transformatie naar het streefbeeld. Deze kaarten en de vervangingsprincipes die hierboven staan dienen voor het bepalen van de maatregelen die in het kader van groot onderhoud en vervangingsonderhoud worden uitgevoerd als uitgangspunten te worden gehanteerd. Dit geldt ook voor het participatietraject voor aanpassingen van de beplanting in de binnenterreinen van de flats in De Heuvel, dat de gemeente samen met bewoners en andere belanghebbenden na vaststelling van het wijkgroenbeheerplan zal oppakken.

Bij het bepalen van de groot onderhouds- en vervangingsmaatregelen die uit het participatietraject voor de hoven van De Heuvel volgen, zal afstemming moeten plaatsvinden met de Adviseur Erfgoed van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Aanpassingen in de hoven die afwijken van 1:1 vervanging, dienen door de Welstandscommissie te worden beoordeeld.

3.1.6 Bomennota (vastgesteld 2012, geactualiseerd 2017)

De Bomennota bestaat uit twee delen: het beleidsdeel en het beheerdeel. Het beleidsdeel geeft een toekomstvisie voor de bomen in de hoofdstructuur. Het gemeentelijk bomenbeleid in de Bomennota bouwt voort op de Structuurvisie Leidschendam-Voorburg 2020 uit 2007 en het Groenstructuurplan “Buitengewoon groen” van 2010. In het beleidsdeel is per straat in de gemeente aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om de boomstructuur te beschermen of te verbeteren.

Het beheerdeel behandelt de richtlijnen m.b.t. aanleg en beheer van bomen en geeft aanwijzingen over de interne en externe communicatie daarover. Per planfase is een programma van eisen opgenomen voor aanleg van boomplantplaatsen en voor het planten van bomen. De beheerprincipes zijn beschreven alsmede aanwijzingen hoe om te gaan met knelpunten door groeiplaats, ziekten en aantastingen.

Gezamenlijk vormen beide delen een toetsingskader voor het nemen van besluiten voor het uitvoeren van verordeningen (o.a. kapvergunningen).

De conclusie is dat bij het voorbereiden van de in het wijkgroenbeheerplan opgenomen maatregelen de Bomennota geraadpleegd moet worden.

3.1.7 Beheerkwaliteitsplan (2017)

Het beheerkwaliteitsplan vormt een kader voor het beheer en onderhoud van nagenoeg alle voorzieningen in de openbare ruimte. In het plan worden pijlers

benoemd voor het beheer welke automatisch van toepassing zijn op het groenbeheer, te weten:
- Het duurzaam en doelmatig in stand houden van de voorzieningen, zodat de functie tot zijn recht komt en ingespeeld wordt op een optimale beleving van de buitenruimte.
- Het streven naar kwalitatief, passend en toekomstbestendig beheer en onderhoud, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige economische context en beperkte financiële middelen.
- Een integrale aanpak van werkzaamheden in de openbare ruimte om overlast te verminderen en efficiënt, kostenbesparend te werken.

De wijk De Heuvel/Amstelwijk is volledig aangemerkt voor het beheerniveau Verzorgd & Duurzaam. Maatregelen voor het beheerniveau verzorgd & duurzaam richten zich op het voldoen aan de veiligheid en de wettelijke verplichtingen, zodat er geen sprake is van direct gevaarlijke situaties en kapitaalvernietiging wordt voorkomen.

De conclusie is dat de bovenstaande uitgangspunten voor het beheer betrokken dienen te worden in de maatregelen die in dit groenbeheerplan zijn opgenomen.

3.1.8 Speelruimteplan (2016)

Het speelruimteplan Buitengewoon Spelen! (beleidsplan 2016 – 2025) is niet kaderstellend voor het groenbeheerplan, maar richtinggevend. De gemeente wil de kinderen en jongeren meer diversiteit in aanbod van speelruimte aanbieden. Om het bestaande aanbod van voornamelijk sport en traditioneel spel te verbreden, zullen er verschillende bestaande locaties op termijn ingericht worden als natuurlijke avontuurlijke ravotplekken. Dit sluit aan op de visie om het groene imago van de gemeente te versterken en om door meer vergroening en minder verharding wateroverlast tegen te gaan.

3.1.9 Water- en rioleringsplan (2021)

Ook het Water- en rioleringsplan 2022-2027 vormt geen onderdeel van het beleidskader van het groenbeheerplan, maar is wel richtinggevend. Er zijn namelijk raakvlakken tussen het water en het groen. De volgende beleidsdoelen zijn in het plan als uitgangspunt aangehouden:
- Water- en rioleringszorg draagt bij aan een goede volksgezondheid.
- Leidschendam-Voorburg wordt duurzaam en klimaatbestendig gemaakt.
- Water- en rioleringszorg draagt bij aan een schone en prettige leefomgeving.
- De gemeente heeft een goede dienstverlening.
- De gemeente levert kwaliteit tegen een maatschappelijk verantwoord kostenniveau.

Het oppervlaktewater is het meest zichtbaar, er geldt:
- Het watersysteem is duurzaam en robuust.
- Het water is schoon.
- Het water is aansprekend.

3.1.10 Klimaatadaptatie

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft ambities met betrekking tot klimaatadaptatie geïntegreerd in de diverse (beleids)plannen die een relatie hebben met het voorkomen/verminderen van hittestress en droogte, voorkomen/beperken van wateroverlast en het op niveau houden van waterveiligheid.

Alle gemeenten moeten eens in de 6 jaar een klimaatstresstest uitvoeren en daarover een dialoog voeren met de daarvoor relevante partijen. De test brengt de kwetsbaarheden door klimaatverandering in beeld aan de hand van klimaatscenario's van KNMI en meet- en rekenmodellen. Dit is gedaan voor de klimaatthema's wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid. Voor Leidschendam-Voorburg zijn die gevolgen eind 2020 in beeld gebracht.
Via onder andere het stimuleren van groene daken, schoolpleinen en Operatie Steenbreek wordt de stad vergroend en daarmee de toenemende hittestress aangepakt. In de openbare ruimte worden hiertoe nog geen specifieke maatregelen voorgeschreven – verbetermogelijkheden werden doorgaans in het kader van renovaties en nieuwe aanleg in beeld gebracht. De gemeenteraad heeft echter opdracht gegeven om de vergroeningsmogelijkheden in de openbare ruimte in kaart te brengen, waarmee het vergroenen een impuls krijgt.

3.1.11 Handboek Beheer Openbare Ruimte

Het Handboek Beheer Openbare Ruimte (HBOR) van de gemeente Leidschendam-Voorburg bevat alle eisen en aanbevelingen voor het inrichten van de openbare ruimte. Het HBOR is een van de instrumenten die de gemeente inzet voor "beheerbewust ontwerpen" en "ontwerpbewust beheren". Het handboek bevat voornamelijk technische eisen die worden gesteld door de afdeling Stedelijk Beheer. Met het handboek streeft de gemeente naar een optimaal ingerichte, voor iedereen toegankelijke en een duurzame, goed beheerbare openbare ruimte.

Het HBOR bevat, naast technische eisen waaraan de aanleg van groenvoorzieningen moet voldoen, ook bepalingen voor groenvoorzieningen die relevant kunnen zijn voor het Groenbeheerplan:
- Beschermen van bomen tijdens het werken nabij bomen en door bij planontwikkeling van de bouw en de nieuwe inrichting zo in te passen dat het onnodig kappen van bomen voorkomen wordt.
- Voorkomen van versnippering en doorsnijding van bestaande groen- en waterstructuren.
- Mogelijkheden scheppen of benutten voor natuurontwikkeling.
- Bewaken van ecologische verbindingsroutes.

De technische eisen en aanbevelingen hebben onder andere betrekking op de groeiplaatsen van bomen en beplanting. Bij het voorbereiden van renovatiemaatregelen dient het HBOR toegepast te worden.

3.1.12 Versterkingsprogramma Leidschendam-noord

Het hoofddoel van het versterkingsprogramma, dat in 2020 is opgezet, is het versterken van de sociaaleconomische positie van de inwoners in Leidschendam-Noord. Om dit doel te bereiken wordt ingezet op school, werk, een stabiele financiële

situatie en de (fysieke) leefomgeving. De focus ligt daarbij op de inwoners uit De Heuvel Noord en Prinsenhof hoogbouw.

In De Heuvel/Amstelwijk is middels het “uitvoeringsprogramma De Heuvel” geïnvesteerd in het verbeteren van de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de openbare ruimte en de bebouwing. Ondanks de investeringen lijkt de openbare ruimte in de Heuvel Noord wat betreft uitstraling achter te blijven bij andere wijken en buurten. (Zwerf)afval in de Heuvel Noord is een urgent probleem en leidt tot meldingen van overlast van ongedierte.

Geconcludeerd is dat maatregelen die in het kader van groot onderhoud en vervangingsonderhoud aan groenvoorzieningen op de achtergrond moeten worden afgestemd met het versterkingsprogramma Leidschendam-noord.

3.2 Projectenkaart

De afdeling Stedelijk Beheer stelt voor intern gebruik periodiek een projectenkaart samen waarop alle projecten die vanuit beheer worden geïnitieerd zijn vermeld. Het doel van deze kaart is het bevorderen van een integrale aanpak van projecten.

Ook voor De Heuvel/Amstelwijk is deze kaart beschikbaar. Bij het in de planning zetten van de renovatiemaatregelen (zie hoofdstuk 4) dient de projectkaart geraadpleegd te worden en vindt afstemming plaats tussen de betrokken beheerders en projectleiders.

Specifieke aandacht verdient hierbij het project waarbij onderhoud wordt uitgevoerd aan straatwerk in de Burgemeester Caen van Necklaan en de Burgemeester Velthuijsenlaan in de periode 2022 - 2024. Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd in samenhang met het oplossen/verhelpen van boomwortelopdruk in deze straten.

3.3 Energietransitie

De Heuvel/Amstelwijk gaat als eerste wijk in de komende 10 jaar over op duurzame energie. Onderzoek heeft uitgewezen dat het in deze wijk het makkelijkst is om gebruik te maken van verschillende energie-oplossingen. Er zijn veel flats die qua bouw op elkaar lijken. Dit maakt dat het gebruik van 1 geschikte duurzame energieoplossing makkelijker toe te passen is. Daarnaast kan aangesloten worden bij de bestaande verduurzamingsplannen van de woningcorporaties Vidomes en WoonInvest.

De verwachting dat het Uitvoeringsplan energietransitie De Heuvel/Amstelwijk in 2024 gereed is. Voordat er op grote schaal maatregelen in de openbare ruimte worden genomen, is het naar verwachting 2030.

Welke keuze qua technieken wordt gemaakt wordt in de komende jaren duidelijk. Als er gekozen wordt voor de aanleg van een warmtenet, zal dit de meeste impact op de openbare ruimte hebben. Indien gekozen wordt voor ‘full electric’, dan zullen vooral maatregelen in woningen worden genomen (bijvoorbeeld inbouw warmtepompen). Een combinatie van beide systemen is ook een mogelijkheid.

Bij het voorbereiden van de onderhoudsmaatregelen die volgen uit het voorliggende wijkgroenbeheerplan zal afstemming plaatsvinden met het team van de gemeente dat de energietransitie voorbereid. In de planning van de onderhoudsmaatregelen zal rekening worden gehouden met de werkzaamheden die nodig zijn als de wijk van het gas af gaat.

3.4 Doelen groenbeheer

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft in het kader van het beheer van bomen en beplantingen de volgende doelstellingen geformuleerd.

- Algemeen: versterken van de groene zones, lijnen en wijken en de onderlinge verbinding van deze structuren.
- Bomen: realiseren en in stand houden van een vitaal en duurzaam bomenbestand met voldoende diversiteit, passend bij het karakter van de wijk.
- Natuurlijk groen: realiseren en in stand houden van een gevarieerd inheems sortiment en gevarieerde beplantingsstructuur met nestel-, schuil- en foerageermogelijkheden voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.
- Recreatief groen: realiseren en in stand houden van veilige, overzichtelijke recreatieve gebieden die makkelijk te beheren zijn. Recreatieve voorzieningen voor alle leeftijden. In de plannen dient ruimte gehouden te worden voor (kleinschalige) recreatieve voorzieningen.
- Siergroen: realiseren en in stand houden van streefbeelden die voor eenheid, veiligheid en een vitaal sortiment zorgen.

3.5 Streefbeelden

De streefbeelden per beheereenheid zijn gemeentebreed van toepassing en verduidelijken de aspecten waarop het beheer en onderhoud van het groen zich moet richten. Zowel de beschrijving van het gewenste streefbeeld als de gewenste locaties komen voort uit het vastgestelde beleid.

De beschrijving van de streefbeelden staat in de tabellen hieronder. Enkele specifieke streefbeelden zijn nader omschreven in paragraaf 3.4.2 en kregen een getekend aanzicht mee ter verduidelijking.

3.5.1 Beschrijving streefbeelden beheergroepen

Hoofdbomenstructuur	
Situering	De Hoofdbomenstructuur vormt het raamwerk van de groenstructuur in de gemeente en bestaat uit boombeplantingen langs belangrijke structuren. Dit zijn structuren zoals de hoofdinfrastructuur door de wijk, kern of stad en langs een waterstructuur.
Streefbeeld	De grootte van de bomen sluit aan op de maat van het profiel en de schaal van de bebouwing. De hoofdstructuur straalt continuïteit uit. Dit geldt voor de lijnen vanuit het bomenbeleid, grotendeels evenwijdig aan de kustlijn. De hoofdstructuur die haaks op de kustlijn ligt is gevarieerd om samenhang te krijgen met aanliggende wijken. De bomen zijn veilig en worden 1 keer per 3 jaar gecontroleerd (VTA-inspectie).

Wijkboomstructuur	
Situering	Bomen in de wijk in een regelmatig plantverband.
Streefbeeld	De groen-, weg- of waterstructuren zijn per onderdeel door bomen van dezelfde soort herkenbaar. Onderling kunnen de boomsoorten verschillend zijn. De bomen zijn veilig en worden 1 keer per 3 jaar gecontroleerd (VTA-inspectie).

Overige bomen	
Situering	Bomen die willekeurig verspreid in de wijk staan.
Streefbeeld	Bomen van verschillende soorten. In de gebieden met een natuurfunctie inheems, in de gebieden met siergroen ook uitheems. Deze staan op zichtbare plekken, zoals in zichtlijnen, bij de wijkingangen en waar veel publiek komt (openbare functies zoals de school en buurtparken). Nabij particuliere tuinen en huizen staan bij voorkeur geen bomen die door hun grootte en vorm van de kroon voor schaduwoverlast zorgen of tegen een gevel groeien. In de woonstraten en op parkeerplaatsen staan bomen van de 2de grootte. De bomen zijn veilig en worden 1 keer per 3 jaar gecontroleerd (VTA-inspectie). Het bomenbestand kan lange tijd mee gaan.

Bosplantsoen	
Situering	Bosplantsoen komt in drie van de vier hoven van De Heuvel voor. Langs de randen van de wijk is alleen langs de Noordsingel een vak aanwezig. In Amstelwijk komt geen bosplantsoen voor.
Streefbeeld	Accent ligt op het vormen van een afschermende massa beplanting tegen een schutting of hekwerk waarbij de langzaam groeiende boomsoorten behouden en bevorderd worden en uitgegroeide struiken teruggezet worden. Een hoge biodiversiteit en ecologisch verantwoord bosplantsoen is gewenst.

Hagen	
Situering	Hagen komen rondom de woonhoven in de Heuvel (o.a. Schout van Eijklaan, Burgemeester Caen van Necklaan, Burgemeester Kolfschotenlaan) en rondom het Kennedyplein voor. In Amstelwijk staan geen hagen.
Streefbeeld	Een strak beeld met een variabele hoogte en breedte. Afhankelijk van de soort 1 à 2x per jaar scheren. Plantvoet vrijhouden van onkruid.

Heesters extensief	
Situering	Deze beheergroep komt in de hoven van De Heuvel niet voor; wel langs de Noordsingel waar extensief onderhouden heesters een scherm vormen tussen deze weg en flat aan de Burgemeester Duyvendijklaan. In de Amstelwijk vindt men deze beheergroep in het gazon tussen het Fluitpolderplein en Amstelhof en tussen de Kolfschotenlaan en het MBO Rijnland.
Streefbeeld	Algemeen geldt dat de afwisseling van open en gesloten ruimtes behouden moet blijven en dat inheemse, bes-dragende soorten gebruikt worden. Bij belangrijke hoeken, bochten en kruispunten van paden is de beplanting altijd laag en overzichtelijk, maximaal 0,5 m. Dunning wordt gefaseerd uitgevoerd i.v.m. bescherming dieren.

Heesters intensief	
Situering	Aanwezig buiten de hoven van De Heuvel en in Amstelwijk. Intensief onderhouden heesters staan in de directe woonomgeving, tussen gebouwen, op en langs woonstraten, rondom speelplekken.
Streefbeeld	Groeikrachtige beplanting met hoge sierwaarde in een gesloten beplantingsverband. Om een rommelig beeld te voorkomen het aantal soorten per vak beperken. Soorten met doorns beperkt toepassen en waar onderhoud (scheren) tot overlast leidt (bijvoorbeeld langs voet- en fietspaden) niet toepassen of vervangen. De maximale hoogte bij uitzichthoeken niet hoger dan 0,5 m. Bij het toepassen van een solitair moet er zichtbaar hoogteverschil zijn tussen vakbeplanting en solitair. Soort is afgestemd op de maat van het vak.

Gras intensief	
Situering	Op vrij grote schaal aanwezig in de hele wijk, in de directe woonomgeving, bijvoorbeeld op pleintjes, in parken en langs watergangen en woonstraten. Aandachtspunt is verkeersveiligheid: op de strook langs wegen en paden en op uitzichthoeken de hoogte van de beplanting beperken.
Streefbeeld	Gazon. Onderhoudsmaatregelen moeten afgestemd worden op het bereiken of behouden van het streefbeeld.

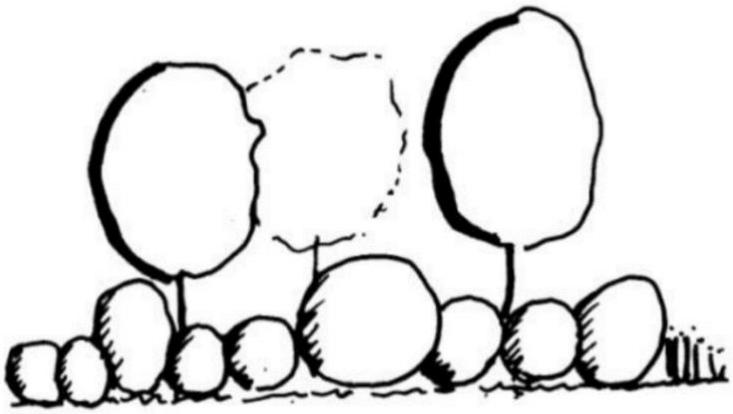
Gras extensief	
Situering	In de gehele wijk langs de randen van de bebouwing en langs ontsluitingswegen en in de hoven van De Heuvel .
Streefbeeld	Soortenrijk grasland.

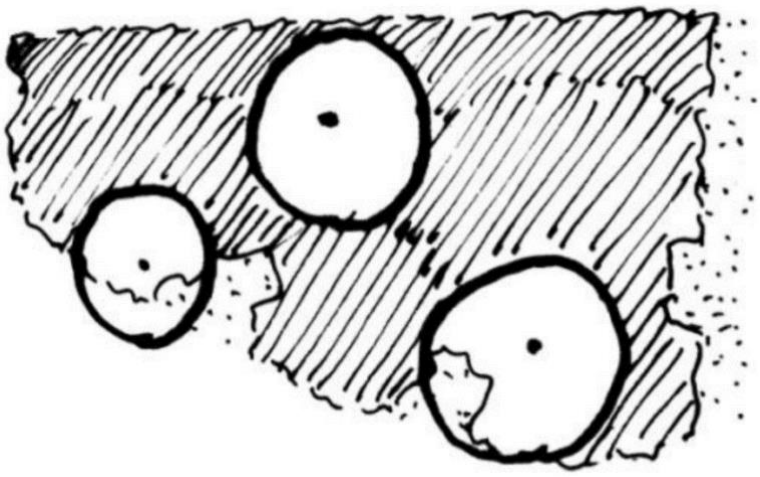
	Onderhoudsmaatregelen moeten afgestemd worden op het bereiken of behouden van het streefbeeld.

Rozen	
Situering	Een plantvak met rozen is aanwezig langs de Burgemeester Caen van Necklaan, in gazon.
Streefbeeld	Sierbeplanting met intensief onderhoud. Jaarlijks snoeien, bemesten en regelmatig verwijderen van onkruid door schoffelen.

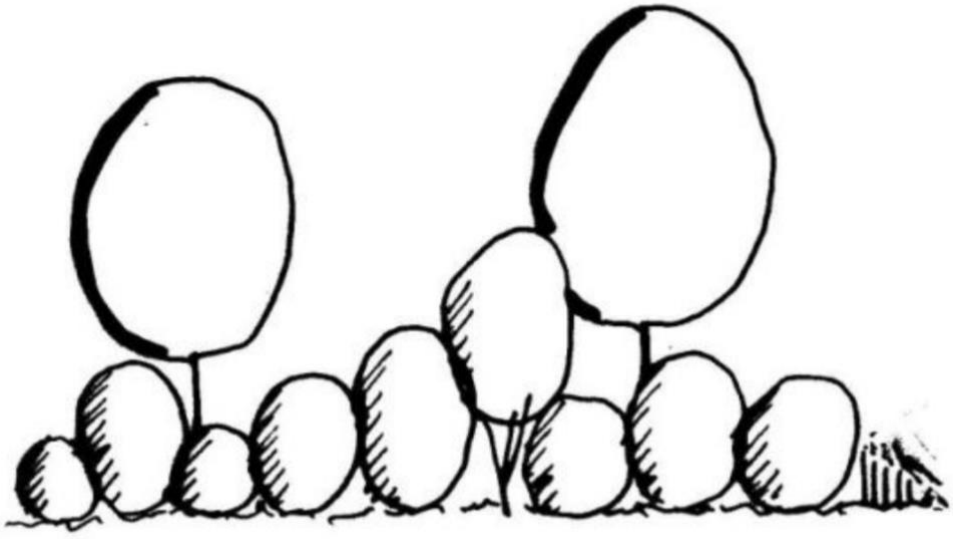
3.5.2 Specifieke streefbeelden

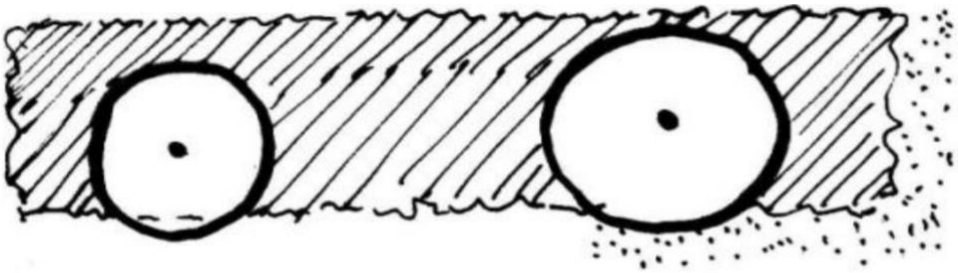
Streefbeeld 01 - Heesters extensief met verspreide bomen	
Situering	Beplantingsvakken in de wijk waar dichte beplanting ter afscherming gewenst is.
Streefbeeld	Een strook beplanting die bestaat uit een struikenlaag met her en der verspreide bomen (heesters extensief). De struiken kunnen uitgroeien tot hun volwassen fase. De bedekking van de bomenlaag is 60%. In de beplanting is een ondergroei van inheemse kruiden.

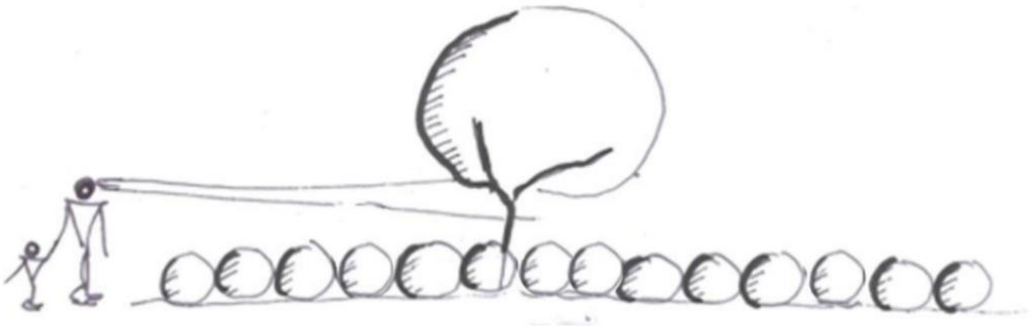

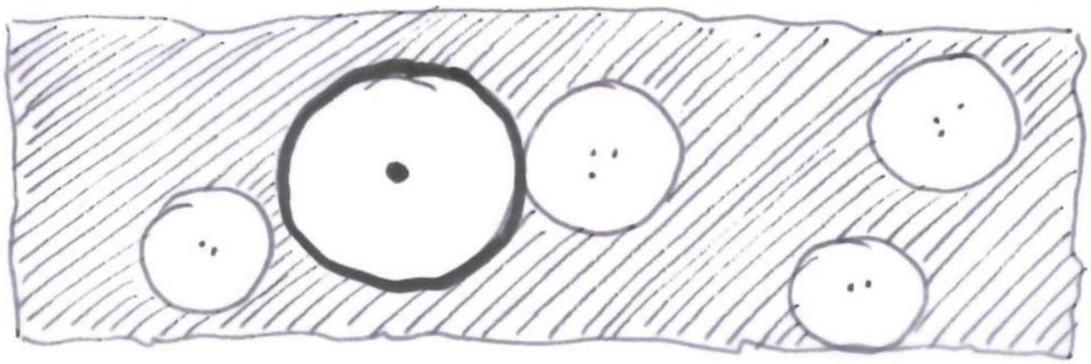
Streefbeeld 02 - Heesters extensief in singelverband al dan niet met bomen	
Situering	Beplantingsvakken met heesters extensief in de wijk waar dichte beplanting ter afscherming gewenst is. Zoals afscherming van de verscheidenheid aan schuttingen.
Streefbeeld	Een singel van struiken die een samenhangende laag onder de verspreid staande bomen vormen. Bedekking door struiken is 100% en minimale hoogte is ca.1 meter. Kronenbedekking door bomen maximaal 50%, de bomen zijn vrijstaand of staan in kleine groepjes. Ondergroei, indien aanwezig, bestaat uit inheemse kruiden. Eindhoogte van beplanting tegen de schutting varieert tussen de 2-2,5 meter. Eindhoogte van beplanting op overige locaties varieert tussen de 2-4 meter.

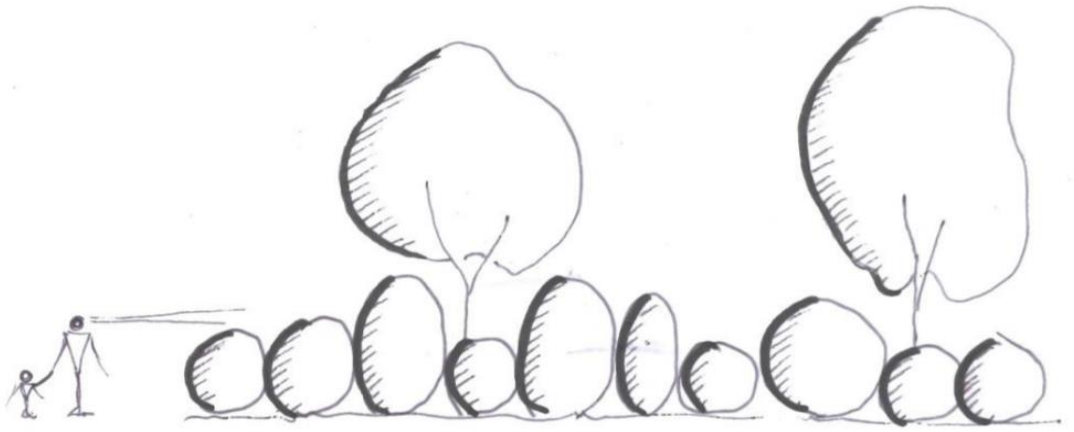

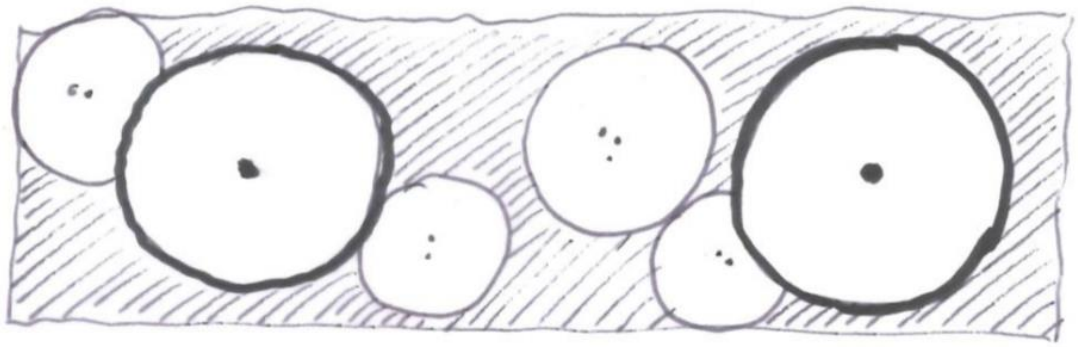
Streefbeeld 03 - Lage beplanting van heesters intensief	
Situering	Rondom speelplaatsen en parkeerterreinen, tussen trottoirs en wegen/ fietspaden, locaties waar verkeersveiligheid of sociale veiligheid vragen om overzicht.
Streefbeeld	Lage struikbeplanting van een maximale hoogte van 1 meter met verspreid staande bomen van de 2^{e} grootte.

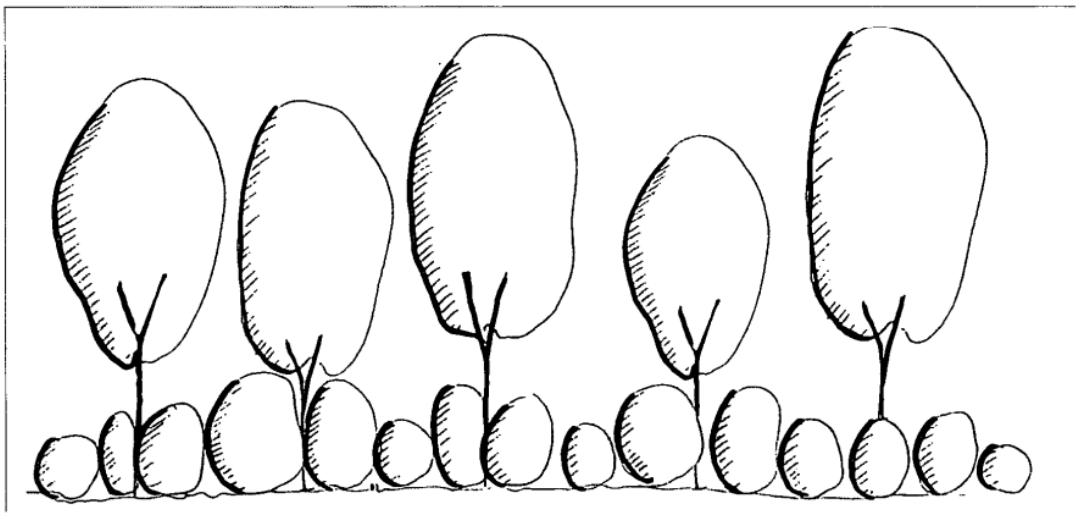

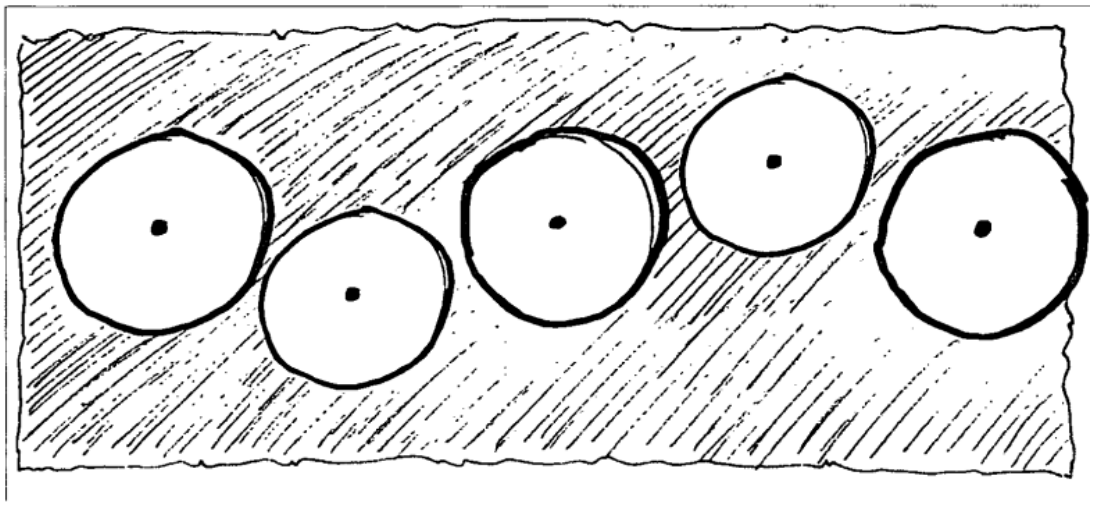
Streefbeeld 04 - Hoge beplanting van heesters intensief	
Situering	Heesterbeplanting in parken en plantsoenen.
Streefbeeld	Hoge beplanting van transparante sierheesters tussen ca. 1,0 meter en ca. 1,8 meter met eventueel verspreid staande boombeplanting met een kronenbedekking van maximaal 40%.

Streefbeeld 05 - Bosplantsoen	
Situering	Beplanting in het park.
Streefbeeld	Bomen en struiken vormen een samenhangende massa met verspreid staande bomen. De struiklaag is zoveel mogelijk aaneengesloten. De kroonbedekking van de bomenlaag varieert van 30% tot maximaal 90%. De boomkronen van de bomen groeien niet in elkaar. De ondergroei indien aanwezig bestaat uit inheemse kruiden. De opbouw van de rand is gelaagd. Vanaf het pad ruw gras, struweel gevolgd door bosplantsoen.

4 MAATREGELEN EN KANSEN

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bespreekt de benodigde maatregelen per locatie, geeft een onderbouwing voor de maatregelen en formuleert aanvullende aandachtspunten voor de uitvoering om te komen tot een goed beheerbare wijk.

Aan het bepalen van de benodigde onderhoudsmaatregelen voor bomen en beplanting in De Heuvel/Amstelwijk is een reeks van werkzaamheden en afwegingen vooraf gegaan. Allereerst zijn in het voorjaar van 2022 een inventarisatie en schouw uitgevoerd. Hieruit zijn knelpunten naar voren gekomen omdat bijvoorbeeld groen aan het einde van zijn levensduur is of niet meer voldoet aan de huidige inzichten op groen in woonwijken (zie hoofdstuk 2). Vervolgens heeft zowel online als fysiek een bewonersraadpleging plaatsgevonden waarmee bewonerswensen zijn bepaald die aansluiten bij het doel van het groenbeheerplan. Aansluitend is beoordeeld of het groen voldoet aan de streefbeelden en of het gemeentelijke beleid en de overige kaderstellende instrumenten tot maatregelen leiden (zie hoofdstuk 3). Het resultaat van deze werkzaamheden is in dit hoofdstuk gepresenteerd.

4.2 Onderbouwing onderhoudsmaatregelen

Hieronder is per groenfunctie in beeld gebracht welke knelpunten naar aanleiding van de inventarisatie, schouw en bewonersraadpleging zijn gesignaleerd en welke afwegingen op basis van o.a. het gemeentelijk beleid zijn gemaakt om tot het bepalen van de benodigde onderhoudsmaatregelen te komen.

Een deel van de maatregelen is in het kader van dit wijkgroenbeheerplan alleen in algemene bewoordingen beschreven. Dit betreft de onderhoudsmaatregelen die na vaststelling van het wijkgroenbeheerplan door de gemeente (waaronder een groenontwerper/landschapsarchitect) verder uitgewerkt zullen worden in samenspraak met diverse belanghebbenden:

- Toekomstvisie Buurtpark De Dobbe (bewonerspetitie);
- Vergroten biodiversiteit en aanbrengen kleur in overige woonhoven De Heuvel;
- Maatregelen herstel wortelopdruk;
- Herstel beplanting langs gevels.

In de in deze paragraaf beschreven knelpunten en afwegingen is geen rekening gehouden met de uitwerking van de bovengenoemde ontwikkelingen.

4.2.1 Openbaar groen – algemeen

Doel: Versterken van de groene zones, lijnen en wijken en de onderlinge verbinding van deze structuren.	
Knelpunten	**Afwegingen**
Verkeerde of niet passende groenkeuze voor de locatie.	Keuze van het groen afstemmen op het straatprofiel.
Versterken diversiteit en ecologie.	Groenvakken omvormen naar bloemrijkere vakken met meer diversiteit in soorten beplanting.

4.2.2 Bomen

Inkijk en geluidsoverlast in woningen vanaf speeltuin achter Grashof 243-257	Terrein biedt kansen om bomenareaal uit te breiden. Extra boom planten (20BMP).
Berk heeft einde levensduur bereikt.	Berk vervangen voor een gelijkwaardige boom (21BMVV).
De boomspiegels van bomen langs de Burgemeester Caen van Necklaan ter hoogte van huisnummers 372-690 en langs het Fluitpolderplein zijn te klein.	Via de boomspiegels bereiken zuurstof, water en voedingsstoffen de wortels van de boom. Daarom dienen de boomspiegels van een deel van de bomen op deze locatie vergroot te worden. Voor de maatregelen is rekening gehouden met het vergroten en ophogen van boomspiegels en met het opheffen van bodemverdichting in combinatie met het verbeteren van de groeiplaats (TFI-methode). Kappen van wortels dient zoveel mogelijk te worden voorkomen in verband met het risico om trekwortels te kappen, gezien de bebouwde omgeving waarin de bomen zich bevinden (4BSVG, 5BSVG).
Lage diversiteiten in soorten.	Wanneer bomen worden vervangen of als nieuwe bomen worden geplant, overwegen om een grotere mix van soorten terug te plaatsen. Grijp kansen aan om bomen te planten.

4.2.3 Natuurlijk groen

Doel: Gevarieerd inheems sortiment en gevarieerde beplantingsstructuur met nestel-, schuil- en foerageermogelijkheden voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.	
Knelpunten	**Afwegingen**
Gazon bij Dobbelaan 10 heeft einde levensduur bereikt.	Gazon renoveren (7GR).
Heesters intensief en gazon tussen Dobbelaan en basisschool De Margriet heeft einde levensduur bereikt.	Heesters intensief en gazon renoveren in samenhang met participatietraject (10HIR, 11GR).
Er is een haag verwijderd tussen Schout van Eijklaan huisnummers 129-143 en basisschool De Margriet. Hierdoor ligt fietsenstalling vol in het zicht van bewoners en is een broedplaats voor vogels verdwenen.	Haag terugplanten (12HAT).

Doel: Gevarieerd inheems sortiment en gevarieerde beplantingsstructuur met nestel-, schuil- en foerageermogelijkheden voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.	
Gazon langs flats Burgemeester Banninglaan is beschadigd door de aanleg van een fietspad.	Gazon renoveren (9GR).
Tussen Amstelhof en Fluitpolderplein kans benutten om gazon in combinatie met heesters extensief om te vormen tot beplanting die grotere bijdrage levert aan biodiversiteit.	Omvormen tot bloemrijke beplanting (22GO).

4.2.4 Siergroen

Doel: Duidelijke streefbeelden die voor eenheid, veiligheid en een vitaal sortiment zorgen.	
Knelpunten	**Afwegingen**
Gazon en haag voor flat bij Burgemeester Caen van Necklaan/Schout van Eijklaan en	Gazon en haag Burgemeester Caen van Necklaan renoveren (2GR, 3HAR).
Vak met intensief onderhoud heesters ter hoogte van Schout van Eijklaan 50-64 heeft einde levensduur bereikt.	Heesters intensief renoveren (8HIR).
Doorsteekjes in hagen langs Schout van Eijklaan worden geblokkeerd door geparkeerde auto's.	Doorsteekjes verplaatsen naar locaties waar niet geparkeerd wordt (6EVV, 13EVV).
Plantenbakken Burgemeester Sweenslaan (bij winkels) zijn onoverzichtelijk en vormen obstakels voor parkerende auto's (schade). Er zijn te weinig zitvoorzieningen waardoor er gevaarlijke situaties ontstaan omdat mensen langs de weg gaan zitten.	Vormgeving plantenbakken aanpassen en combineren met het realiseren van extra zitvoorzieningen (15PBO. 16PBO).
Pleintje bij Amstelhof 42/56 heeft weinig groen en teveel steen.	Vergroenen versteend plein (18EVO).
Vak met intensief onderhoud heesters langs Amstelhof 46 heeft einde levensduur bereikt.	Heesters intensief renoveren (19HIR).
Vak heesters extensief bij Veurs Lyceum (hoek Burgemeester Kolfschotenlaan/Noordsingel) heeft einde levensduur bereikt.	Heesters extensief renoveren (24HER).
Burgemeester Roeringlaan biedt kansen voor minder steen en verdere vergroening.	Vergroenen versteende openbare ruimte tussen parkeerterrein Kruisheuvelkerk en straat en ter hoogte van restaurant San Wah (25EVO).

4.3 Toelichting maatregelen

In dit wijkgroenbeheerplan worden onderstaande maatregelen onderscheiden.

Bomen

- Bij ‘terugplanten’ wordt een boom terug geplant die in het recente verleden is verwijderd.
- Bij ‘vervangen’ wordt de aanwezige boom gerooid, de groeiplaats verbeterd en de boom wordt aangeplant.

Bij maatregelen die een relatie hebben met bomen wordt veelal gesproken over boomgroottes. De definitie die in de gemeente Leidschendam-Voorburg wordt voor boomgroottes wordt aangehouden is als volgt:

Boomgrootte	Boomhoogte
1e grootte	> 15 meter
2e grootte	8 – 15 meter
3e grootte	< 8 meter

Beplantingen

- Bij ‘aanbrengen’ wordt in de bestaande buitenruimte een plantvak aangelegd, een groeiplaats gecreëerd en ingericht met beplanting.
- Bij ‘renoveren’ wordt de aanwezige beplanting gerooid, de groeiplaats verbeterd en nieuwe beplanting aangeplant. De beheergroep wordt niet gewijzigd.
- Bij ‘omvormen’ wordt het bestaande groen vervangen door een meer geschikte beheergroep.

4.4 Onderhoudsmaatregelen groen in De Heuvel/Amstelwijk

4.4.1 Inleiding

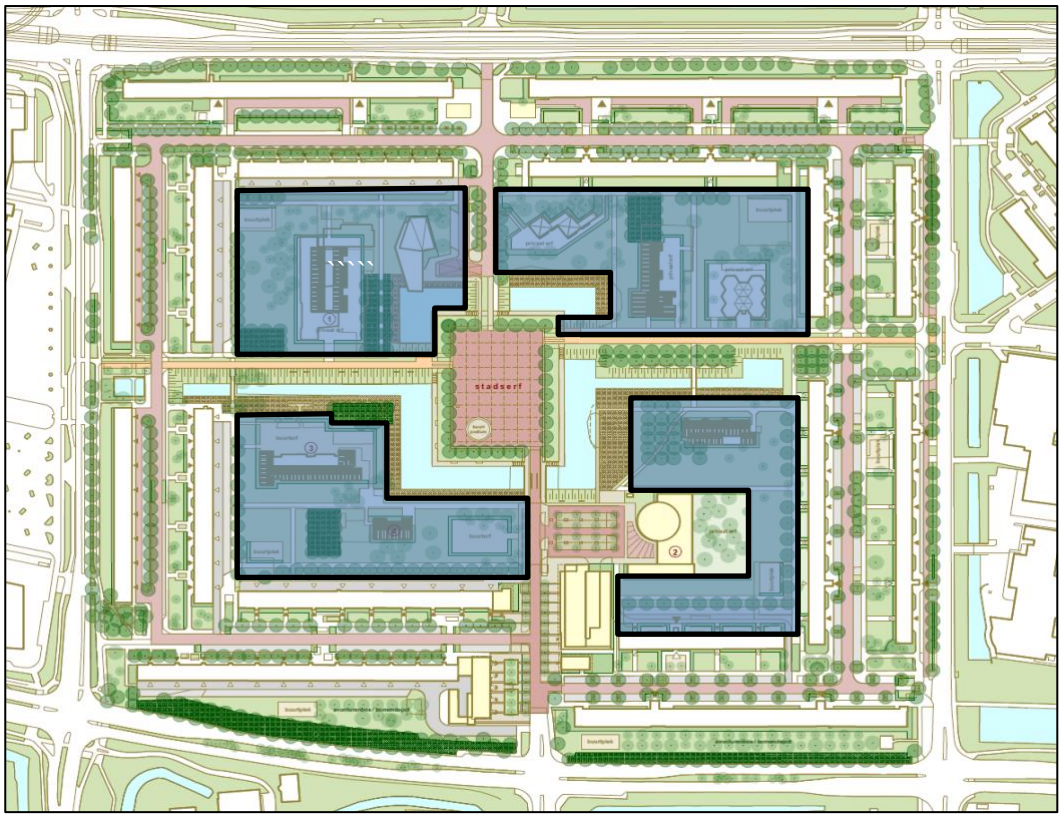
In deze paragraaf zijn de onderhoudsmaatregelen voor het groen in De Heuvel/Amstelwijk per locatie beschreven en toegelicht. Een overzicht van alle onderhoudsmaatregelen is in bijlage 4 opgenomen. De lijst van maatregelen is niet definitief; gedurende de planperiode kunnen op basis van inspectie aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Voorwaarde is dat de consequenties voor het budget inzichtelijk worden gemaakt. De onderhoudsmaatregelen zijn voorzien van een code. De maatregelcodes zijn als volgt opgebouwd: volgnummer – werkpakket code – maatregel code. De relevante werkpakketten en maatregelen zijn als volgt:

Werkpakket			Maatregel	
Code	Omschrijving		Code	Omschrijving
BM	Bomen		P	Planten
BS	Boomspiegel		T	Terugplanten
HI	Heesters Intensief		VV	Vervangen
HE	Heesters Extensief		R	Renoveren
G	Gazon		O	Omvormen
BP	Bosplantsoen		D	Dunnen
HA	Hagen		V	Verplaatsen
PB	Plantenbak		VG	Vergroten
EV	Elementenverharding			

4.4.2 Opwaarderen groenvoorziening woonhoven De Heuvel

Bewoners van het meest noordelijk gelegen woonhof hebben een visie geschreven voor het gebied rond kinderdagverblijf Vlietkinderen en deze visie als petitie aangeboden aan de wethouder. Zij wensen “een aantrekkelijke plek met natuur, die rust geeft en ruimte biedt aan biodiversiteit en fauna. Een plek waar het goed toeven is, waar mensen recreëren, tuinieren, picknicken en spelen en doorheen wandelen naar de voorzieningen.” De bewoners missen nu vooral “het kleine groen, de heesters en struiken en de perkplanten, die het gebied meer maken dan een grasvlakte met kleine bomen en die ook het zicht nemen van de blokkerige gebouwen en privacy geven.” Zij zien een kans om dit gebied te veranderen in een echt buurtpark, waar de natuur de kans krijgt en het aantrekkelijk is om te verblijven. Voor dit gebied zal dan, in samenspraak met Stichting Steenbreek, ook in beeld worden gebracht of er mogelijkheden zijn om te ‘ontstenen’.

Tijdens de bewonersraadpleging zijn ook wensen geuit voor het vergroten van de biodiversiteit en het toevoegen van kleur in de overige woonhoven in De Heuvel. Deze wensen liggen in het verlengde liggen van de visie die is geuit in de bewonerspetitie voor buurtpark De Dobbe. Daarom zullen deze wensen in samenhang met de aanpassingen in het meest noordelijk gelegen hof De Dobbe, ook in samenspraak met bewoners, worden uitgewerkt. In dit traject wordt ook Stichting Steenbreek betrokken.

Naar aanleiding van de bewonerspetitie Buurtpark De Dobbe heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg besloten om via een participatietraject te komen tot het opwaarderen van de woonhoven rondom het Kennedyplein in De Heuvel, waarbij het

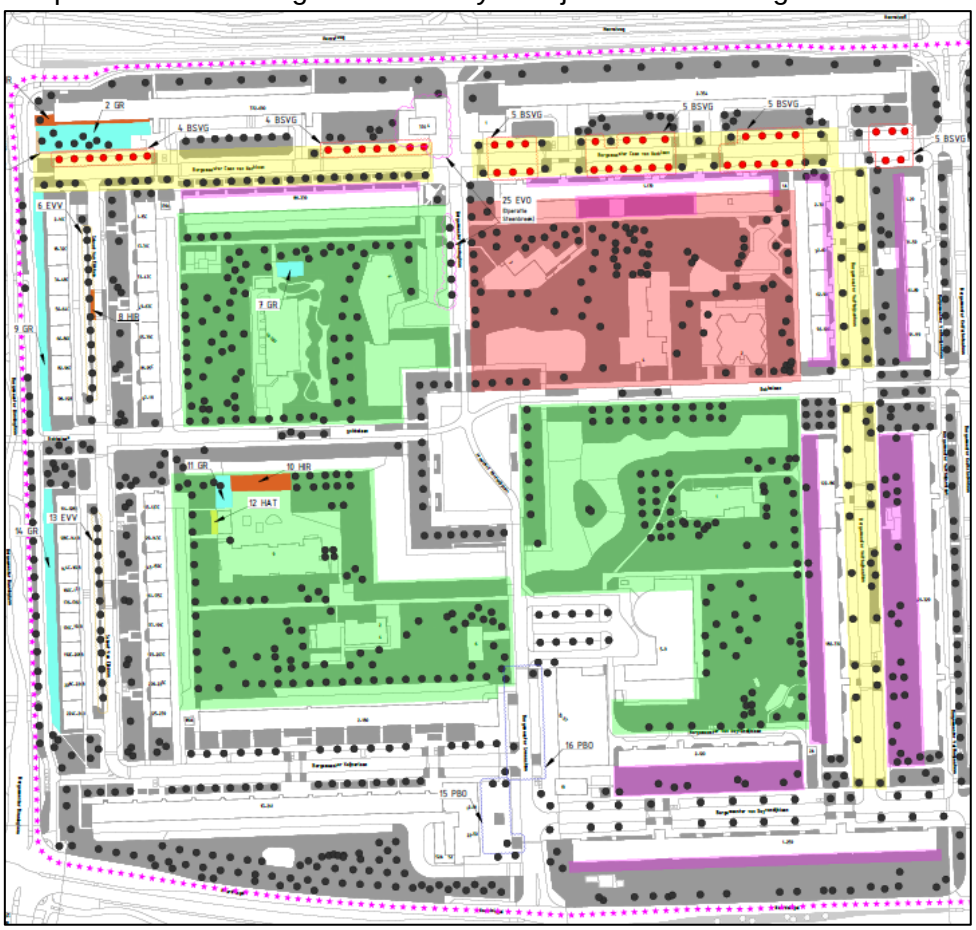
zwaartepunt wordt gelegd op het woonhof waarin De Dobbe ligt (zie de rode en groene vlakken in de overzichtskaart van Figuur 18).
De maatregelen die in de woonhoven worden genomen komen tot stand in samenspraak met de bewoners. Daarom zijn voor dit gebied nog geen werkpakketten en onderhoudsmaatregelen bepaald. De gemeente zal een ontwerper inzetten die de maatregelen vanuit de samenspraak zal uitwerken. De planvorming start na vaststelling van het wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk.

4.4.3 Herstel wortelopdruk

In de Burgemeester Caen van Necklaan en de Burgemeester Van Velthuijsenlaan worden binnen de planperiode van het wijkgroenbeheerplan herstelwerkzaamheden aan bestrating uitgevoerd. Schade als gevolg van boomwortelopdruk wordt hersteld. De werkzaamheden worden voorbereid en uitgevoerd in samenhang met het onderhoud aan de bestrating, waarbij bepaald wordt welke onderhoudswerkzaamheden precies uitgevoerd moeten worden. Er is om die reden nog geen werkpakket/onderhoudsmaatregel bepaald. De gebieden waar het herstel van wortelopdruk zal worden uitgevoerd zijn in de overzichtskaart (Figuur 18) met een gele kleur aangegeven.

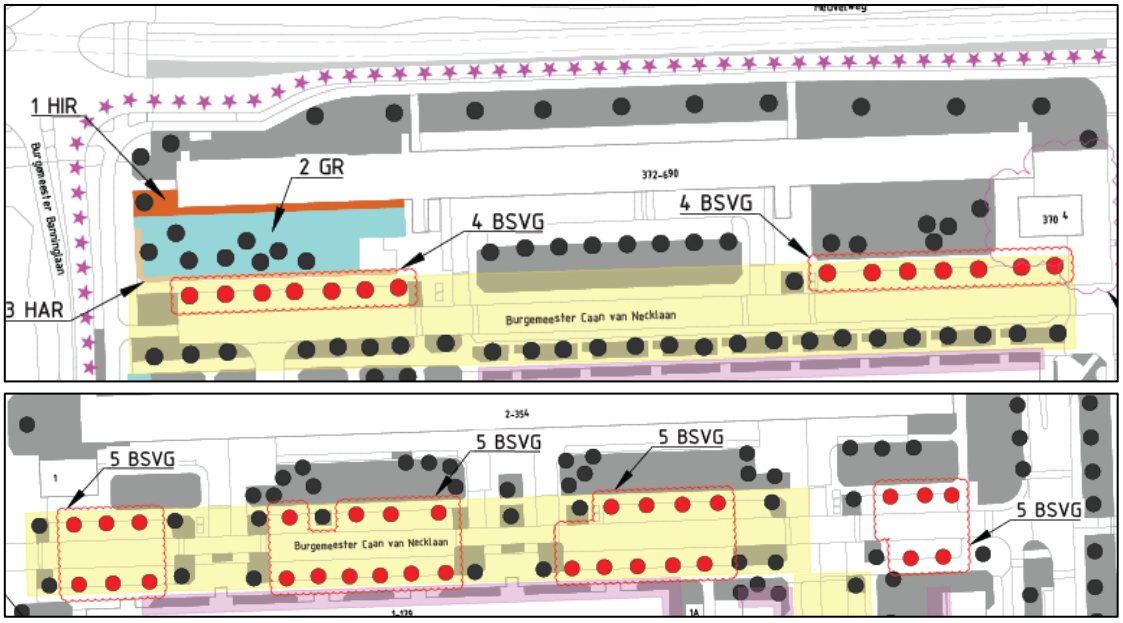
4.4.4 Herstel beplanting langs gevels

Woningcorporatie Vidomes heeft in 2020 en 2021 voor de 270 woningen in complexen aan de Burgemeester Duyvendijklaan en de Burgemeester

Velthuijsenlaan een groot onderhoud- en vervangingsplan uitgevoerd. In 2024 zal een tweede complex aan de Burgemeester Duyvendijklaan gerenoveerd worden. Ook woningcorporatie Wooninvest zal haar complexen aan de Burgemeester Velthuijsenlaan en de Burgemeester Caen van Necklaan in 2024 gaan renoveren. De werkzaamheden hebben geleid en zullen gaan leiden tot schade aan de beplanting rondom de flats. De gemeente zal deze beplanting, in samenwerking met de woningcorporaties, herstellen. Welke onderhoudsmaatregelen precies uitgevoerd gaan worden is nog niet bekend. Er is om die reden nog geen werkpakket/onderhoudsmaatregel bepaald. Bij het bepalen van de werkpakketten/onderhoudsmaatregelen wordt in verband met onderhoud en ten behoeve van het voorkomen van ongedierteoverlast rekening gehouden met de aanleg van een tegelpad (40x60 tegels) tussen de beplanting en de gevels.

4.4.5 Burgemeester Caen van Necklaan

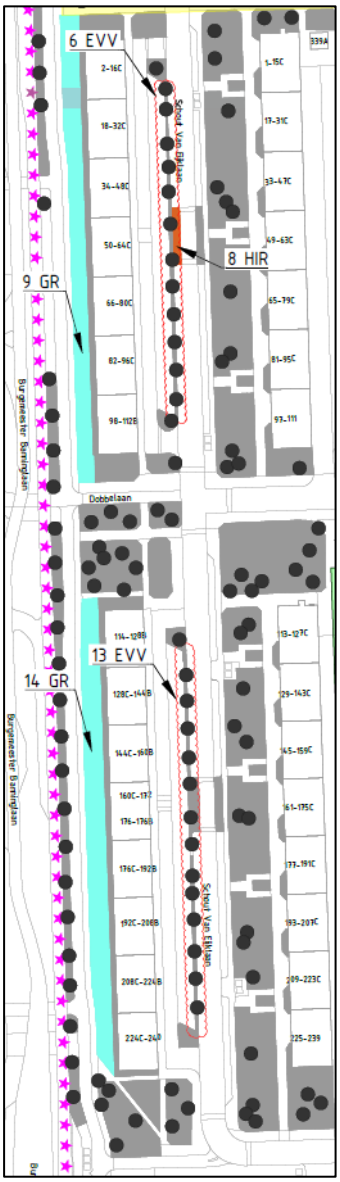
Onderhoudsmaatregelen 1HIR, 2GR, 3HAR

Uit de inventarisatie en schouw is naar voren gekomen dat een groenvak langs de Burgemeester Caen van Necklaan met heesters intensief, gazon en een haag het einde van de levensduur heeft bereikt. Voor dit vak is bepaald dat de heesters, het gazon en de haag vervangen dienen te worden.

Onderhoudsmaatregelen 4BSVG en 5BSVG

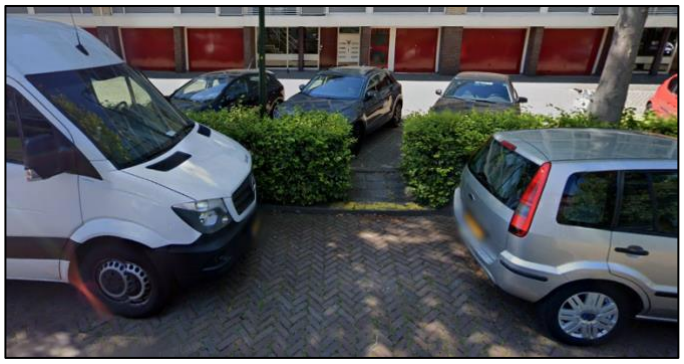
Verder dienen in dit deel van de Burgemeester Caen van Necklaan de boomspiegels van 44 bomen verruimd te worden. Dit zal worden uitgevoerd in samenhang met het herstel van boomwortelopdruk en het onderhoud aan de elementenverharding. Het streven van de gemeente is dat het vergroten van boomspiegels niet ten koste gaat van parkeerplaatsen. Deze maatregel levert ook een bijdrage aan ‘Operatie Steenbreek’.

4.4.6 Schout van Eijklaan en Burgemeester Banninglaan

<u>Onderhoudsmaatregelen 6EVV en 13EVV</u>

Uit de bewonersraadpleging is naar voren gekomen dat de doorsteken in de hagen langs de Schout van Eijklaan, ondanks de geel gemaakte trottoirbanden, vaak geblokkeerd worden door geparkeerde auto's. Als gevolg hiervan kunnen langs de weg geparkeerde auto's niet goed bereikt worden door bewoners/bezoekers van de flats. De doorsteken die naast parkeervakken gesitueerd zijn worden verplaatst naar locaties waar geen parkeervakken gesitueerd zijn.

<u>Onderhoudsmaatregel 8HIR</u>

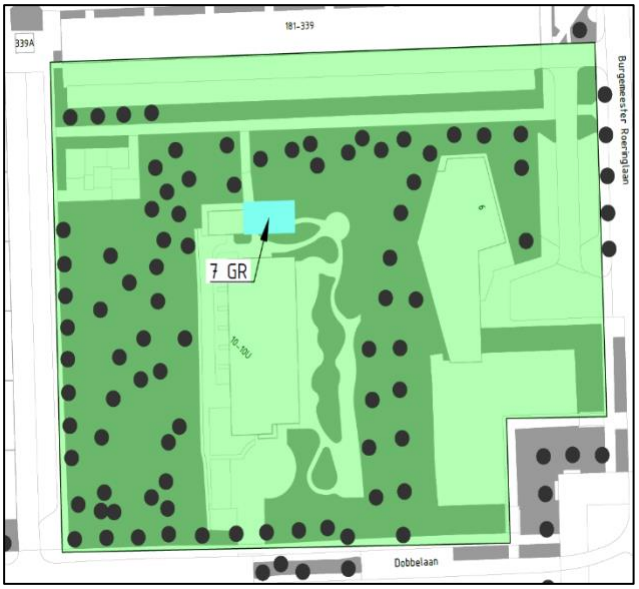
Uit de inventarisatie en schouw is naar voren gekomen dat een plantvak met heesters intensief langs de Schout van Eijklaan het einde van de levensduur heeft bereikt. Dit heestervak wordt gerenoveerd.

<u>Onderhoudsmaatregelen 9GR en 14GR</u>

Het gazon langs de flats van de Burgemeester Banninglaan is beschadigd als gevolg van werkzaamheden aan het fietspad. Het gazon zal gerenoveerd worden.

4.4.7 De Heuvel, woonhof West

Onderhoudsmaatregel 7GR

Uit de inventarisatie en schouw is naar voren gekomen dat een deel van het gazon in het westelijk gelegen woonhof in De Heuvel (tussen de Schout van Eijklaan en de Burgemeester Roeringlaan) het einde van de levensduur heeft bereikt. Dit gazon dient gerenoveerd te worden. Indien uit de bewonersparticipatie voor het opwaarderen van de groenvoorziening in de woonhoven De Heuvel (zie paragraaf 4.4.2) volgt dat dit gedeelte van de groenvoorzieningen in het woonhof omgevormd wordt, vervalt deze onderhoudsmaatregel.

4.4.8 De Heuvel, woonhof Zuid

Onderhoudsmaatregelen 10HIR en 11GR

Uit de inventarisatie en schouw is naar voren gekomen dat een vak met heesters intensief in het zuidelijk gelegen woonhof in De Heuvel het einde van de levensduur heeft bereikt. De beplanting in dit vak dient vervangen te worden. Hetzelfde geldt voor het naastgelegen gazon.

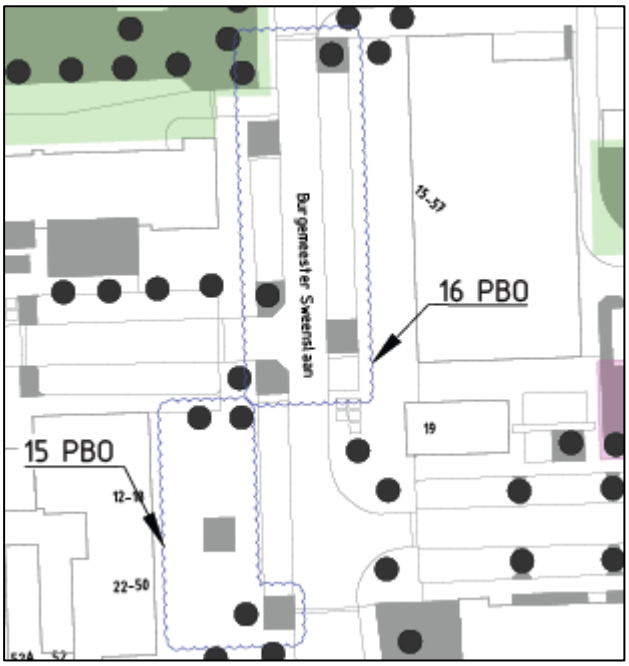
Indien uit de bewonersparticipatie voor het opwaarderen van de groenvoorziening in de woonhoven De Heuvel (zie paragraaf 4.4.2) volgt dat dit gedeelte van de groenvoorzieningen in het woonhof omgevormd wordt, vervalt deze onderhoudsmaatregel.

Onderhoudsmaatregel 12HAT

Vanuit de bewonersraadpleging is het verzoek ingediend om een in het verleden verwijderde haag bij de fietsenstalling van de basisschool De Margriet terug te planten. Dit verbetert de aanblik op de fietsenstalling en het levert een bijdrage aan de vogelbroedplaatsen in de omgeving. Deze wens is gehonoreerd.

4.4.9 Burgemeester Sweenslaan, winkelgebied

Onderhoudsmaatregelen 15PBO en 16PBO

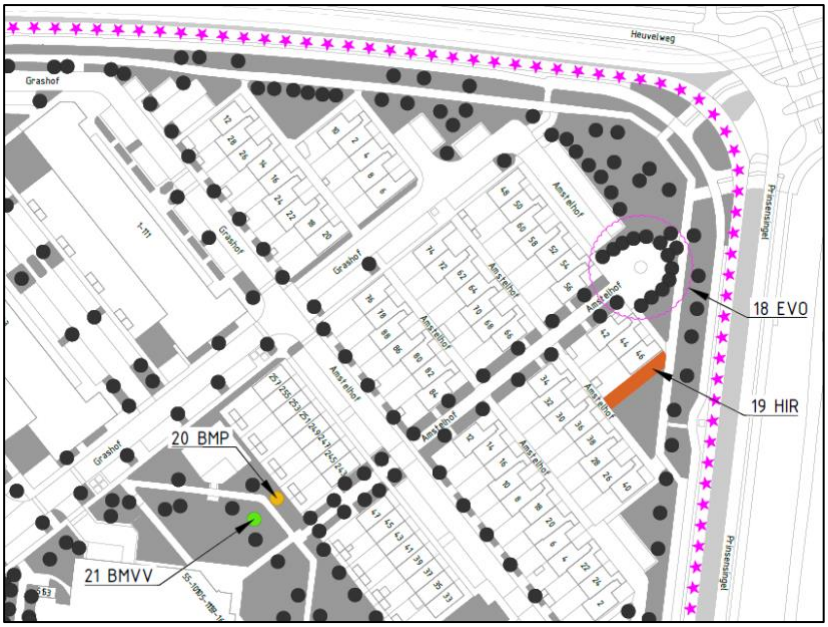

In de Burgemeester Sweenslaan wordt wonen, winkelen en parkeren gecombineerd. In dit gebied zijn diverse grote opgemetselde plantbakken aanwezig, die een doorn in het oog bij diverse bewoners en gebruikers van het gebied zijn. Deels vanwege de uitstraling, maar vooral vanwege de schade die ze opleveren bij parkeren en vanwege de krappe bochten. Ook is aangegeven dat in dit gebied behoefte is aan meer zitvoorzieningen.

De onderhoudsmaatregel houdt in dat de vormgeving van de plantvakken wordt aangepast (16PBO) en dat in het pleindeel gestreefd wordt naar het integreren van extra zitvoorzieningen (15PBO).

4.4.10 Amstelhof

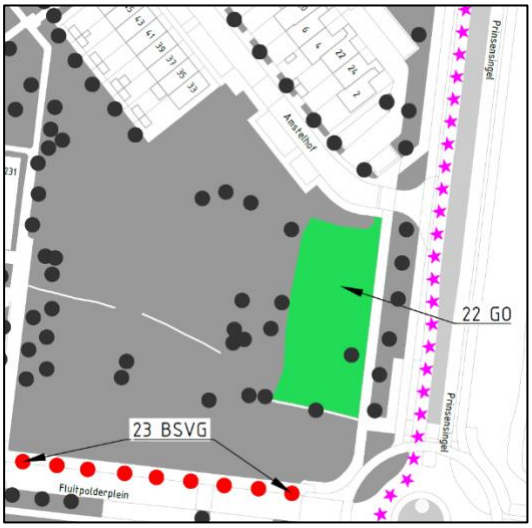
<u>Onderhoudsmaatregel 19HIR</u>
Uit de inventarisatie en schouw is naar voren gekomen dat een plantvak met heesters intensief het einde van zijn levensduur heeft bereikt. De heesters in het vak dienen vervangen te worden.

<u>Onderhoudsmaatregelen 18EVO, 20BMP en 21BMVV</u>
Vanuit de bewonersraadpleging zijn diverse wensen geuit voor Amstelhof in Amstelwijk. Deze jaren 80 woonwijk heeft een stenig karakter. Kansen om tot vergroening te komen worden aangepakt. Het pleintje tussen Amstelhof en de Prinsensingel biedt daarvoor een kans. De aanwezige elementenverharding zal deels vervangen worden door groen (18EVO).

Daarnaast is verzocht om in het gazon achter de woningen Amstelhof 243 – 251 een extra boom te planten (20BMP) en een boom te vervangen (21BMVV). De extra boom dient de zichtlijn vanaf de flat op de heuvel richting de achterzijde van de woningen te doorbreken. De berk die in ditzelfde gebied staat heeft tijdens de winterstormen flink wat takken verloren en zorgt daardoor niet meer voor een natuurlijke afscheiding tussen de flat en de woningen.

4.4.11 Fluitpolderplein

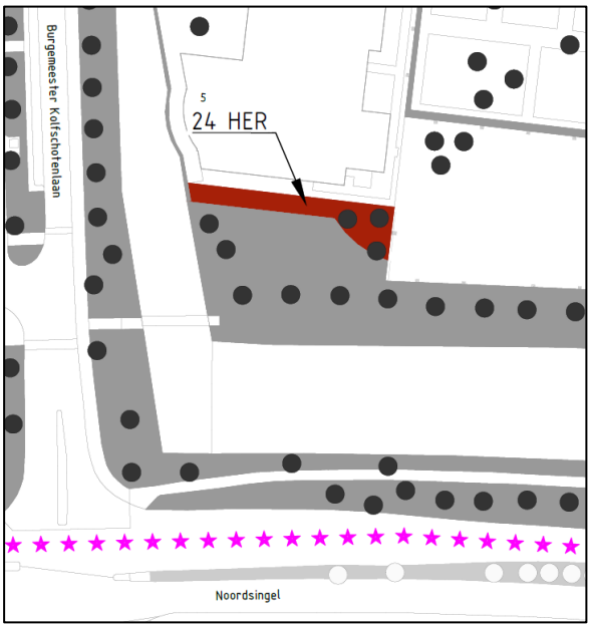
<u>Onderhoudsmaatregelen 22GO en 23BSVG</u>

Ingesloten tussen het Fluitpolderplein, de Prinsensingel en Amstelhof bevindt zich een parkachtige groenzone. Vanuit de bewonersraadpleging is een wens geuit om een deel van het gazon te verrijken met bloemrijke beplanting ter bevordering van de biodiversiteit (22GO). De gemeente ziet dit ook als een kans voor de wijk, deze wens wordt gehonoreerd.

De bomen tussen de rijbaan en parkzone zijn voorzien van te kleine boomspiegels. De bomen ontvangen daardoor te weinig zuurstof en water. Daarom is besloten om deze boomspiegels te vergroten (23 BSVG). Deze maatregel levert ook een bijdrage aan ‘Operatie Steenbreek’.

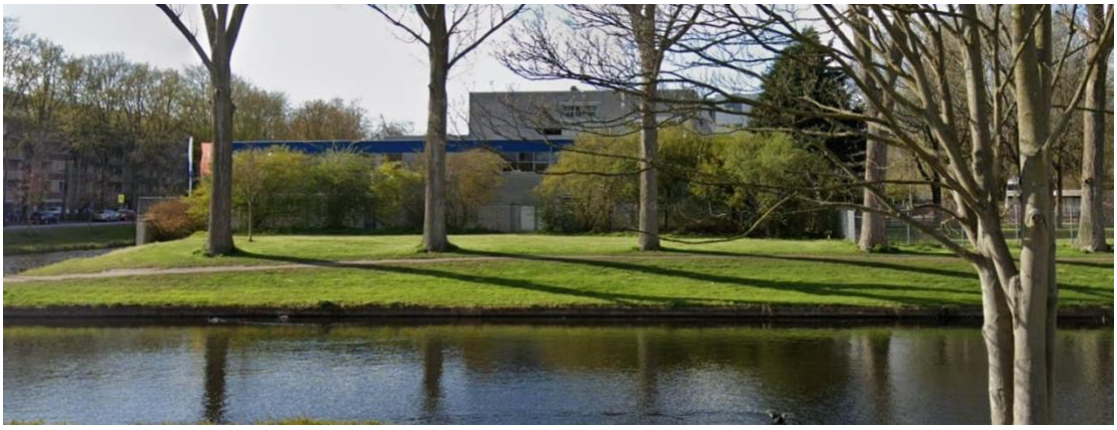

4.4.12 Veurs Lyceum

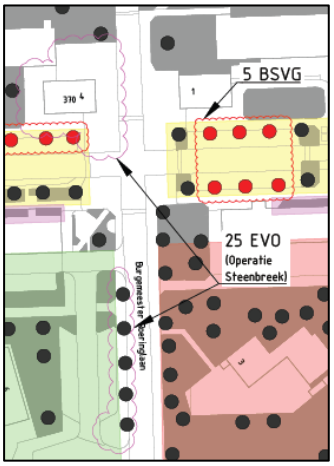
Onderhoudsmaatregel 24HER

Uit de inventarisatie en schouw is naar voren gekomen dat het plantvak met heesters extensief, gelegen tussen het Veurs Lyceum en het water langs de Noordsingel en Burgemeester Kolfschotenlaan het einde van de levensduur heeft bereikt. De beplanting in het vak wordt vervangen door nieuwe heesterbeplanting met extensief onderhoud.

4.4.13 Burgemeester Roeringlaan

Onderhoudsmaatregel 25EVO

In de Burgemeester Roeringlaan zijn enkele grote oppervlaktes trottoir aanwezig, die relatief weinig of niet volledig worden gebruikt door voetgangers. Dit biedt kansen voor het ontharden en vergroenen van de buitenruimte.

In het trottoir tussen de parkeerplaats van de Kruisheuvelkerk en de rijbaan van de Burgemeester Roeringlaan staan reeds bomen; dit trottoir wordt vervangen door beplanting.

Het trottoir ter hoogte van restaurant San Wah is massief en biedt mogelijkheden voor vergroening door het vervangen van de trottoirtegels door beplanting en het planten van enkele bomen. Voor de mate waarin en wijze waarop de vergroening wordt uitgevoerd wordt eerst een plan uitgewerkt.

4.4.14 Samenvatting onderhoudsmaatregelen

In de volgende tabel zijn de benodigde maatregelen voor bomen en beplantingen in De Heuvel/Amstelwijk opgesomd, alsmede de prioriteit van de maatregelen. De volgende prioriteiten worden onderscheiden:

- Prioriteit 1: maatregelen die direct uitvoerbaar zijn doordat er geen andere vakdisciplines bij betrokken zijn, deze maatregelen kunnen op korte termijn worden uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is het renoveren van een plantvak.
- Prioriteit 2: maatregelen die in samenwerking met andere vakdisciplines of bewoners moeten worden uitgevoerd. Deze maatregelen worden op de langere termijn gerealiseerd doordat er overlegd moet worden met andere vakdisciplines en diverse belanghebbenden. Bijvoorbeeld het uitwerken van de petitie voor wijkpark De Dobbe maar ook het vergroten van boomspiegels en oplossen boomwortelopdruk in combinatie met onderhoud aan bestrating. Deze maatregelen worden in principe binnen de planperiode van dit groenbeheerplan uitgevoerd, maar kunnen indien de integrale aanpak daarom vraagt ook worden uitgevoerd na de planperiode van dit beheerplan.
- Prioriteit 3: maatregelen die pas worden uitgevoerd als de beplanting door ziekte, ouderdom of veiligheid verwijderd dient te worden. Deze maatregelen kunnen ook worden uitgevoerd na de planperiode van dit beheerplan van 10 jaar.

Code	Maatregel	Prioriteit
Geen code	Opwaarderen groenvoorzieningen woonhoven De Heuvel (petitie buurtpark De Dobbe, participatie)	1
Geen code	Herstel wortelopdruk	2
Geen code	Herstel beplanting langs gevels flats Burgemeester Velthuijsenlaan en Burgemeester Duyvendijklaan	1

Code	Maatregel	Prioriteit
1HIR	Heester intensief renoveren langs Burgemeester Caen van Necklaan	1
2GR	Gazon renoveren langs Burgemeester Caen van Necklaan	1
3HAR	Haag renoveren langs Burgemeester Caen van Necklaan	1
4BSVG	Boomspiegels vergroten langs Burgemeester Caen van Necklaan	2
5BSVG	Boomspiegels vergroten langs Burgemeester Caen van Necklaan	2
6EVV	Doorsteken in hagen in Schout van Eijklaan verplaatsen naar locaties waar niet geparkeerd wordt.	1
7GR	Gazon renoveren in De Heuvel, woonhof West *(maatregel vervalt indien uit de bewonersparticipatie voor de woonhoven volgt dat dit gedeelte van de groenvoorzieningen in het woonhof omgevormd wordt)*	1
8HIR	Heesters intensief renoveren in de Schout van Eijklaan	1
9GR	Gazon renoveren langs flats Burgemeester Banninglaan	1
10HIR	Heesters intensief renoveren in De Heuvel, woonhof Zuid	1
11GR	Gazon renoveren in De Heuvel, woonhof Zuid *(maatregel vervalt indien uit de bewonersparticipatie voor de woonhoven volgt dat dit gedeelte van de groenvoorzieningen in het woonhof omgevormd wordt)*	1
12HAT	Terugplanten haag bij fietsenstalling basisschool De Margriet	1
13EVV	Doorsteken in hagen in Schout van Eijklaan verplaatsen naar locaties waar niet geparkeerd wordt.	1
14GR	Gazon renoveren langs flats Burgemeester Banninglaan	1
15PBO	Aanpassen vormgeving plantbakken Burgemeester Sweenslaan, integreren zitvoorzieningen	1
16PBO	Aanpassen vormgeving plantbakken Burgemeester Sweenslaan	1
18EVO	Stenig pleintje Amstelhof vergroenen	1
19HIR	Plantvak heesters intensief renoveren in Amstelhof	1
20BMP	Boom planten in gazon bij Amstelhof	1
21BMVV	Boom (berk) in gazon vervangen bij Amstelhof	1
22GO	Gazon park Fluitpolderplein deels omvormen tot bloemrijke beplanting	1
23BSVG	Boomspiegels vergroten langs Fluitpolderplein	2
24HER	Heesters extensief renoveren achter het Veurs Lyceum (zijde Noordsingel)	1
25EVO	Vergroenen trottoirs Burgemeester Roeringlaan	2

5 FINANCIËLE CONSEQUENTIES

5.1 Inleiding

De maatregelen die in hoofdstuk 4 zijn beschreven betreffen groot onderhoud en vervanging voor bomen en beplanting in de wijk De Heuvel/Amstelwijk. Dit zijn éénmalige kosten. De maatregelen kunnen gevolgen hebben voor de kosten van het reguliere onderhoud. Dit hoofdstuk geeft eerst een overzicht van de jaarlijkse kosten voor het reguliere onderhoud van het groen in de huidige situatie (tabel 4), daarna het verschil in kosten voor regulier onderhoud tussen de bestaande en de gewenste situatie (tabel 5) en vervolgens de investeringskosten voor de realisatie van de maatregelen uit hoofdstuk 4 (tabel 6).

De in dit hoofdstuk genoemde onderhoudskosten betreffen de realisatiekosten exclusief btw - er is geen rekening gehouden met VAT-kosten. Voor de investeringskosten is wel rekening gehouden met een opslag met staartkosten, onvoorzien en VAT-kosten.

5.2 Jaarlijkse onderhoudskosten bestaande situatie

Beheergroep	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs regulier onderhoud (zonder index)	Totale kosten (zonder index)
Bosplantsoen	500	m²	€ 0,31	€ 155,00
Boom in gras	691	st	€ 27,68	€ 19.126,88
Boom in beplanting	651	st	€ 21,03	€ 13.690,53
Boom in verharding	177	st	€ 37,41	€ 6.621,57
Vormboom in beplanting	14	st	€ 23,05	€ 322,70
Gekandelaberde boom	4	st	€ 16,54	€ 66,16
Boom overig	1	st	€ 25,00	€ 25,00
Gazon <500 m2	20044	m²	€ 0,89	€ 17.839,16
Gazon 500-1500 m2	25181	m²	€ 0,56	€ 14.101,36
Gazon >1500 m2	47476	m²	€ 0,34	€ 16.141,84
Gazon handmatig	56	m²	€ 2,46	€ 137,76
Gazon met bollen	215	m²	€ 1,01	€ 217,15
Haag	3764	m²	€ 4,78	€ 17.991,92
Heesters extensief	7556	m²	€ 0,45	€ 3.400,20
Heesters intensief	21718	m²	€ 1,98	€ 43.001,64
Maaien extensief (1x)	2412	m²	€ 0,24	€ 578,88
Maaien extensief (2x)	11055	m²	€ 0,32	€ 3.537,60
Ruigte	1159	m²	€ 0,26	€ 301,34
Vaste planten	1114	m²	€ 6,34	€ 7.062,76
Adoptiegroen	108	m²	€ 5,78	€ 624,24
Rozen	18	m²	€ 7,34	€ 132,12
Totale kosten (exclusief BTW)				**€ 165.000** (afgerond)

5.3 Balans onderhoudskosten gewenste situatie

Beheergroep	Hoeveelheid (mutatie)	Eenheid	Eenheidsprijs regulier onderhoud (zonder index)	Totale meer-/minderkosten (zonder index)
Bosplantsoen	0	m²	€ 0,31	€ 0
Boom in gras	+1	st	€ 27,68	+ € 27,68
Boom in beplanting	+2	st	€ 21,03	€ 42,06
Boom in verharding	0	st	€ 37,41	€ 0
Vormboom in beplanting	0	st	€ 23,05	€ 0
Gekandelaberde boom	0	st	€ 16,54	€ 0
Boom overig	0	st	€ 25,00	€ 0
Gazon <500 m²	0	m²	€ 23,05	€ 0
Gazon 500-1500 m²	- 1.062	m²	€ 0,89	- € 945,18
Gazon handmatig	0	m²	€ 0,56	€ 0
Kleurrijk gazon	+ 1.062	m²	€ 2,46	+ € 2.612,52
Haag	+ 40	m²	€ 4,78	+ € 191,20
Heesters extensief	0	m²	€ 0,45	€ 0
Heesters intensief [1)]	+ 1.010	m²	€ 1,98	+ € 1.999,80
Maaien extensief (1x)	0	m²	€ 0,24	€ 0
Maaien extensief (2x)	0	m²	€ 0,32	€ 0
Maaien extensief (3x)	0	m²	€ 0,49	€ 0
Ruigte	0	m²	€ 0,26	€ 0
Vaste planten	0	m²	€ 6,34	€ 0
Totale meer-/minder-kosten (exclusief BTW)				**+ € 3.940** (afgerond)

De kosten van regulier onderhoud voor de gewenste situatie bedragen afgerond in totaal € 168.950 per jaar. Mutaties in beheerkosten als gevolg van het bewonersparticipatietraject in de woonhoven van De Heuvel zijn hierin niet meegenomen.

Ad 1): Voor het vergroenen van het stenige pleintje in Amstelwijk is aangenomen dat van de 250 m2 verharding 200 m2 verharding wordt vervangen door heesters intensief. Voor het vergroenen van de trottoirs in de Burgemeester Roeringlaan is aangenomen dat 810 m2 verharding wordt vervangen door heesters intensief en 2 bomen. De werkelijke maatregelen wordt gaandeweg de looptijd van de wijkgroenbeheerplan bepaald.

5.4 Investeringskosten per beheergroep

5.4.1 Investeringskosten voor nader te bepalen maatregelen

Voor de investeringskosten voor het opwaarderen van de groenvoorzieningen in de woonhoven De Heuvel (petitie buurtpark De Dobbe, participatie), het herstel van wortelopdruk en het herstel beplanting langs gevels zijn nog geen maatregelen bepaald. De kosten van die investeringen kunnen pas bepaald worden nadat, samen

met de belanghebbenden, bepaald is in welke mate renovatie en/of omvorming plaats zal vinden.
Om toch een indicatie van de te verwachten investeringskosten in beeld te brengen, is een aantal uitgangspunten geformuleerd (zie bijlage 1).

Deze uitgangspunten leiden tot de volgende indicatieve kostenplaatjes:

Project	Maatregel	Hoeveel-heid	Een-heid	Eenheids-prijs	Totale kosten (afgerond)
Opwaarderen beplanting woonhoven					
	Gazon omvormen tot bloemrijk kruidenmengsel	2.500	m²	€ 21,-	€ 53.000
	Gazon omvormen tot heesters extensief	1.100	m²	€ 31,-	€ 34.000
	Planten bomen in gras	10	st	€ 2.975,-	€ 29.750
	Subtotaal				***€ 116.750***
	Toerekeningen				
	Staartkosten			9%	€ 10.500
	Kosten onvoorzien			10%	€ 11.675
	VAT-kosten (voorbereiding, administratie, toezicht)			15%	€ 17.500
	Totale kosten (exclusief BTW)				**€ 156.000**

Project	Maatregel	Hoeveel-heid	Een-heid	Eenheids-prijs	Totale kosten (afgerond)
Herstel boomwortelopdruk					
	Vergroten en ophogen boomspiegels (excl. straatwerk)	35	st	€ 1.000,-	€ 35.000,-
	Toepassen TFI-methode incl. groeiplaatsverbetering	35	st	€ 500,-	€ 17.500,-
	Subtotaal				***€ 52.500,-***
	Toerekeningen				
	Staartkosten			9%	€ 4.725
	Kosten onvoorzien			10%	€ 5.250
	VAT-kosten (voorbereiding, administratie, toezicht)			15%	€ 7.875
	Totale kosten (exclusief BTW)				**€ 70.000** (afgerond)

Project	Maatregel	Hoeveel-heid	Een-heid	Eenheids-prijs	Totale kosten (afgerond)
Herstel gevelbeplanting					
	Renovatie gazon	2.200	m²	€ 14,-	€ 30.800
	Renovatie heesters intensief	2.300	m²	€ 28,-	€ 64.400
	Aanleg tegelpaden 60x40 tegels en opsluitband 10x20	780	m	€ 41,-	€ 31.980
	Subtotaal				***€ 127.180***
	Toerekeningen				
	Staartkosten			9%	€ 11.450
	Kosten onvoorzien			10%	€ 12.720
	VAT-kosten (voorbereiding, administratie, toezicht)			15%	€ 19.100
	Totale kosten (exclusief BTW)				**€ 170.000** (afgerond)

5.4.2 Investeringskosten voor locatiespecifieke onderhoudsmaatregelen

Maatregel-code	Maatregel	Hoeveel-heid	Een-heid	Eenheids-prijs	Totale kosten (afgerond)
Gazon					**€ 57.330**
2GR, 7GR, 9GR,11GR, 14GR	Gazon renoveren	2.505	m²	€ 14,-	€ 35.070
22GO	Gazon omvormen tot bloemrijk kruidenmengsel	1.060	m²	€ 21,-	€ 22.260
Heesters extensief					**€ 6.580**
24HER	Heesters extensief renoveren	235	m²	€ 28,-	€ 6.580
Heesters intensief					**€ 16.800**
1HIR, 8HIR, 10HIR, 19HIR	Heesters intensief renoveren	600	m²	€ 28,-	€ 16.800
Hagen					**€ 3.640**
3HAR	Haag renoveren	75	m^1	€ 24,-	€ 1.800
12HAT	Haag terugplanten	40	m^1	€ 21,-	€ 840
6EVV, 13EVV	Doorsteekjes hagen verplaatsen (oude locatie dichtmaken, nieuwe locatie aanbrengen)	4	st	€ 250,-	€ 1.000

Maatregel-code	Maatregel	Hoeveel-heid	Een-heid	Eenheids-prijs	Totale kosten (afgerond)
Plantbakken					**€ 75.000**
15PBO	Aanpassen vormgeving plantbakken incl. zitvoorziening	2	st	€ 12.500,-	€ 25.000
16PBO	Aanpassen vormgeving plantbakken	5	st	€ 10.000,-	€ 50.000
Steenbreek					**€ 47.700**
18EVO	Stenig pleintje vergroenen	250	m²	€ 45,-	€ 11.250
25EVO	Trottoirs vergroenen	810	m²	€ 45,-	€ 36.450
Boomspiegels verruimen					**€ 79.500**
4BSVG, 5BSVG, 23BSVG	Vergroten en ophogen boomspiegels (incl straatwerk en TFI methode)	53	st	€ 1.500,-	€ 79.500
Bomen vervangen					**€ 1.250**
21BMVV	Boom vervangen in gras	1	st	€ 1.250,-	€ 1.250
Bomen planten					**€ 8.925**
20BMP	Boom planten in gras	1	st	€ 2.975,-	€ 2.975
25EVO	Boom planten in beplanting	2	st	€ 2.975,-	€ 5.950
	Subtotaal				***€ 296.725***
	Toerekeningen				
	Staartkosten			9%	€ 26.705
	Kosten onvoorzien			10%	€ 29.673
	VAT-kosten (voorbereiding, administratie, toezicht)			15%	€ 44.509
	Totale kosten (exclusief BTW)				**€ 398.000** (afgerond)

6 BRONNEN

Gemeente Leidschendam-Voorburg, *Wijkatlas*, https://leidschendam-voorburg.buurtmonitor.nl/, geraadpleegd juli 2022

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Beheerkwaliteitsplan 'kwaliteitskader voor beheer en onderhoud'*, 13 september 2017

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Bomennota Deel 1 beleid*, november 2017

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Bomennota Deel 2 beheer*, november 2017

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Groenstructuurplan 'Buitengewoon groen'*, november 2009

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Uitvoeringsprogramma & investeringsprogramma groenstructuurplan 'Buitengewoon groen'*, januari 2012

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Speelruimteplan – Beleidsplan Leidschendam-Voorburg 2016-2025 'Buitengewoon Spelen'*, Januari 2016

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Structuurvisie 'Ruimte voor wensen'*, 2012

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Water- en rioleringsplan 2022-2027*, november 2021

Gemeente Leidschendam-Voorburg: *Handboek Beheer Openbare Ruimte* (meest recente versie, handboek wordt regelmatig geactualiseerd)

Gemeente Leidschendam-Voorburg: Verbinden, vertrouwen, vooruitgang – Coalitieakkoord 2022 - 2026

De Nijl Architecten: *Ruimtelijke visie De Heuvel Leidschendam* (10 november 2015)

Studio Diekema Landschapsarchitectuur: *Groenstrategie in ontwikkeling – De Heuvel Leidschendam* (15 december 2016)

7 BEGRIPPENLIJST

Beheer	Zorg voor duurzame instandhouding van de (groene) ruimtelijke inrichting, met het oog op vervulling van toegekende functies en realisatie van beleids- en/of ontwerpdoelstellingen.
Beheergroep	Groep beplantingen of inrichtingselementen waaraan dezelfde beheermaatregelen worden uitgevoerd en waarvoor gelijksoortige streefbeelden gelden.
Boom 1e grootte	Bomen die hoger worden dan 15 meter.
Boom 2e grootte	Bomen die 8 tot 15 meter hoog worden.
Boom 3e grootte	Bomen tot 8 meter hoog.
Bosplantsoen	Beplantingen die bestaan uit inheemse loof- en naaldhoutsoorten (bomen en struikvormers).
CROW	Nationaal kenniscentrum voor regelgeving en onderzoek voor verkeer, vervoer en infrastructuur. In deze non-profit organisatie werken Rijk, provincies, gemeenten, aannemersorganisaties en adviesbureaus samen bij ontwerp, aanleg en beheer van wegen en verkeers- en vervoersvoorzieningen.
Dunnen	Het in houtige begroeiing bij de grond afzagen of kappen van een aantal bomen of struiken ten gunste van andere exemplaren.
Duurzame boomsoorten	Boomsoorten die langzaam groeien en daarom een langer leven hebben. Dit soort bomen is door het sterke, langzaam gegroeide hout over het algemeen minder breukgevoelig en er is minder regulier onderhoud nodig.
Groenbeheer	Zorg voor duurzame instandhouding van de groene ruimtelijke inrichting, met het oog op goede vervulling van toegekende functies en realisatie van beleids- en/of ontwerpdoelstellingen.
Groeiomstandigheden	De grond waarin de boom staat en hem verzorgt met voedingsstoffen en lucht en die stabiliteit voor het wortelstelsel biedt.
Hagen	Rij(en) heesters van een of enkele soorten die regelmatig gesnoeid moeten worden in een min of meer strakke vorm.
Heesters	Houtachtige struiken die van oorsprong niet in de omgeving (Hollandse klimaat) voorkomen en dus exoot zijn.
Inspectie	Beoordeling van de technische kwaliteit.

Omvorming	Het vernieuwen van een vak of element, waarbij het bestaande groen vervangen wordt door een geschikter type.
Regulier onderhoud	Verzamelbegrip voor onderhoudswerkzaamheden die per jaar meermaals terugkeren.
Streefbeeld	Het gewenste uiterlijk van een beplanting in volgroeide, volledig functionerende staat.
Terugzetten	Het snoeien van houtachtige beplanting (over het algemeen struiken) op circa 30 centimeter boven de grond, met de bedoeling dat deze weer opnieuw uitgroeien. Doel van het terugzetten is een verjonging van de struik, meer vertakking en verminderen van de omvang van de struik.
Vaste plant	Kruidachtig gewas, waarvan de bladverliezende soorten ’s winters bovengronds afsterven en in het voorjaar weer bovengronds uitgroeien.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Uitgangspunten voor nader te bepalen aanpassingen in De Heuvel

Voor de investeringskosten voor het opwaarderen van de groenvoorzieningen in de woonhoven De Heuvel (petitie buurtpark De Dobbe, participatie), het herstel van wortelopdruk in de Burgemeester Caen van Necklaan/Burgemeester Velthuijsenlaan en het herstel beplanting langs gevels in de Burgemeester Velthuijsenlaan en Burgemeester Duyvendijklaan zijn nog geen concrete maatregelen bepaald. De investeringskosten zijn daarom indicatief in beeld gebracht, op basis van de volgende uitgangspunten:

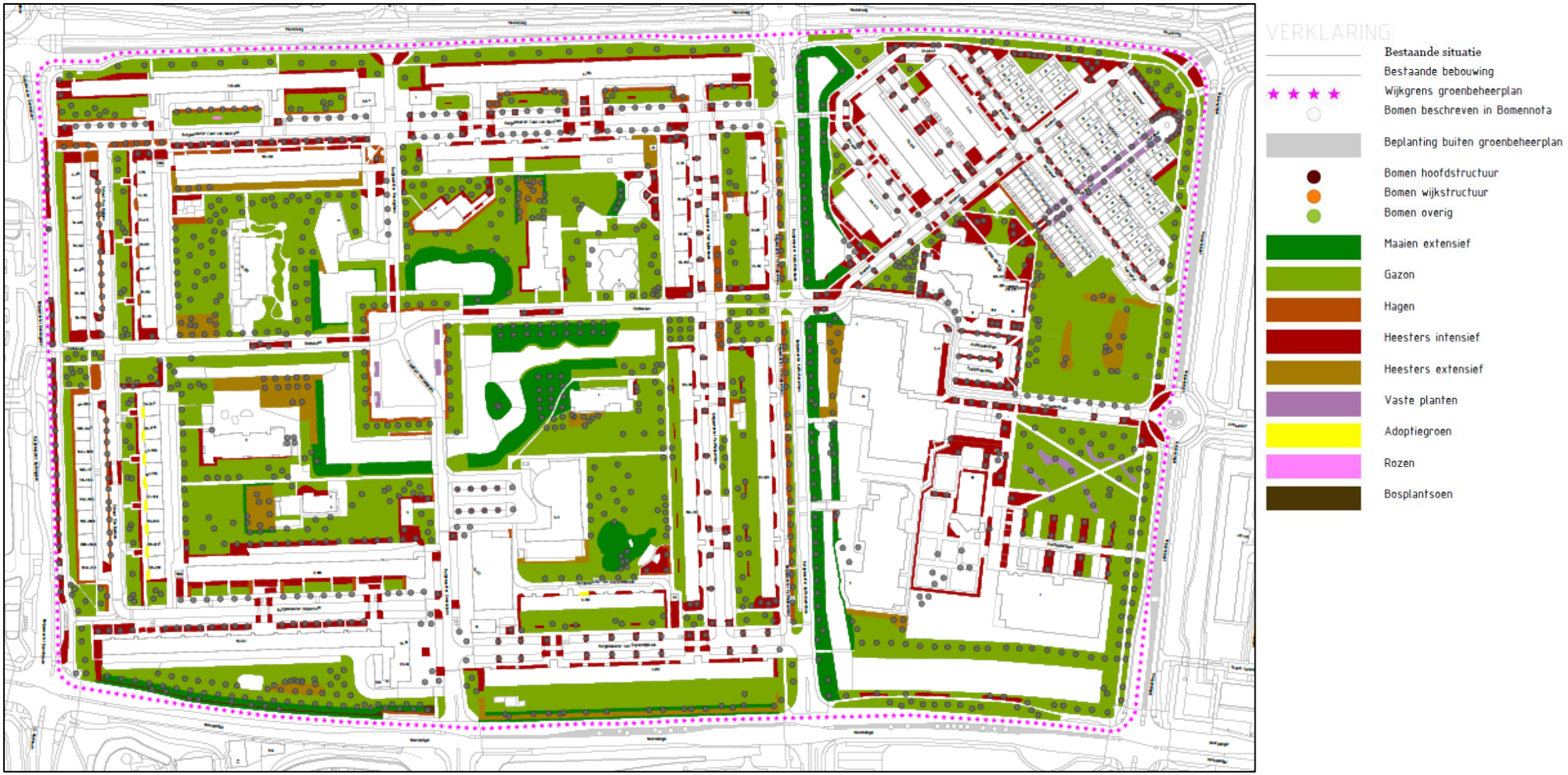
- Voor het opwaarderen van de groenvoorzieningen in de woonhoven De Heuvel is rekening gehouden met het omvormen van ongeveer 10% van het aanwezige gazon in De Dobbe en 5% van het aanwezige gazon in de overige woonhoven tot bloemrijk kruidenmengsel, ongeveer 5% van het aanwezige gazon in De Dobbe en 2% van het aanwezige gazon tot heesters extensief en met het planten van 10 bomen in gras (gezamenlijk in alle vier de woonhoven).
- Voor het herstel van wortelopdruk is rekening gehouden met herstelwerkzaamheden bij 30% van de aanwezig bomen, waarbij de kosten van het straatwerk ten laste van het onderhoud van elementenverhardingen worden gebracht. Voor de maatregelen is rekening gehouden met het vergroten en ophogen van boomspiegels en met het opheffen van bodemverdichting in combinatie met het verbeteren van de groeiplaats (TFI-methode). Kappen van wortels dient zoveel mogelijk te worden voorkomen in verband met het risico om trekwortels te kappen, gezien de bebouwde omgeving waarin de bomen zich bevinden.
- Voor het herstel van beplanting langs gevels is rekening gehouden met renovatie van 30% van de aanwezige beplanting en gazon en met de aanleg van in totaal 780 meter tegelpad (daar waar gemeentelijke beplanting over grote lengte tegen de gevels geplant is, aanleg met 60x40 tegels, 60 cm breed met zandfundering en opsluitband 10x20).

BIJLAGE 2 Beheer openbaar groen De Heuvel/Amstelwijk - overzichtstekeningen

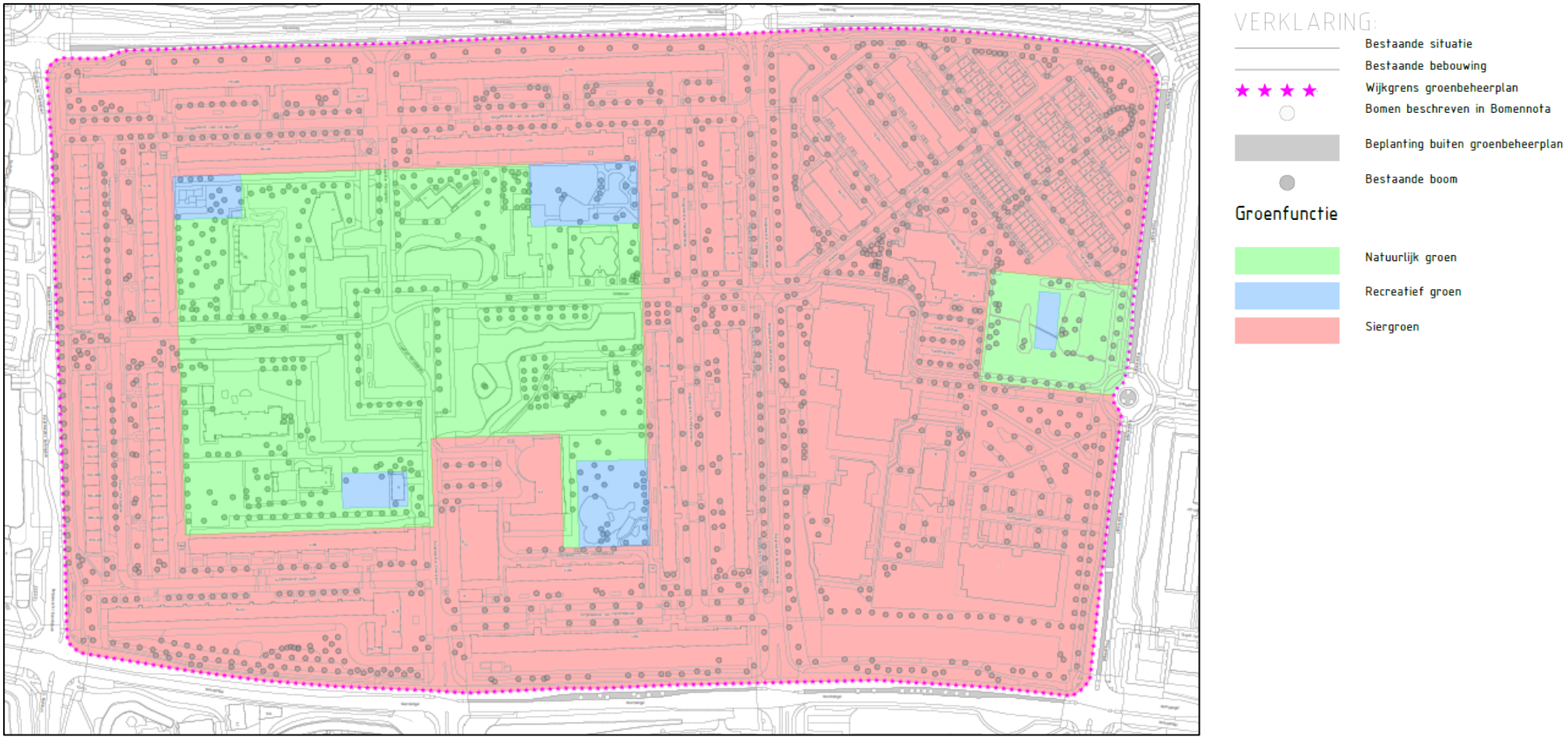
2.1 Bomen – overzichtstekening bomenstructuur

2.2 Beplanting – overzichtstekening

BIJLAGE 3 Groenfuncties – overzichtstekening

BIJLAGE 4 Maatregelenkaart – overzichtstekening

